

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
บ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
THE PARTICIPATION IN LOCAL POLITICS OF PEOPLE
IN BANKRUAT MUNICIPALITY, BANKRUAT DISTRICT,
BURIRAM PROVINCE

ภาคินพนธ์

ของ

ธนพล กุศลเพชรโชติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์

กุมภาพันธ์ 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	ชนพล กุลเพชรโชติ		
กรรมการควบคุม	รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน	ประธานกรรมการ	
	รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์	กรรมการ	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒินันท์ งามฤทธิ	กรรมการ	
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	สาขา	รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตาราง เครชชี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open Form) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ 0.9761 สถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลจากการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีส่วนร่วมในระดับมากทุกด้านเช่นกัน คือ ด้านการเมือง การเลือกตั้งเทศบาล ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ตามลำดับ
2. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชนต่อเทศบาลตำบลบ้านกรวด คือ ควรให้มีการจัดระเบียบของชุมชนด้านความสงบเรียบร้อยและการจราจร ควรให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ความสะอาดและการกำจัดขยะมูลฝอย ควรให้มีการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กเยาวชน และเมื่อยังชีพคนชราอย่างทั่วถึง ควรให้มีการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชน และควรให้เพิ่มระบบการบริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ตามลำดับ

TITLE	The Participation in Local Politics of People in Bankruat Municipality, Bankruat District, Buriram Province		
AUTHOR	Thanaphon Kunphetcharachot		
ADVISORS	Associate Professor Prajan Kanawan		Thesis Advisor
	Associate Professor Prasit Suvannarak		Co-advisor
	Assistant Professor Wuttinan Ramrit		Co-advisor
DEGREE	Master of Public Administration	MAJOR	Public Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2009

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the participation in local politics of people in Bankruat Municipality, Bankruat District, Buriram Province. The subjects were 351 people in Bankruat Municipality with at least 18 years old, selected by using the Table of Krejcie & Morgan and stratified random sampling. The research instrument was a 3-part questionnaire, including check list, a rating scale, and open form with its reliability at 0.9761. The collected data were analyzed by using percentage, mean and standard deviation. The results were as follows :

1. The participation in local politics of people as a whole was at "much" level. When considering in each aspect, it was found that "political election", "development planning" and "following checking up on operation" were also at "much" levels.

2. The suggestions and opinions about the participation of local politics were that the officers should : 1) manage community regulation in peace and traffic ; 2) develop the environment ,cleanness and rubbish elimination; 3) support the education to children and young people , and life allowance to elderly people ; 4)) promote and train people's occupation ; and 5) shift the services system and provide some comforts to people, respectively.

ประกาศคุณูปการ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน ประธานกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒินันท์ รวมฤทธิ์ กรรมการควบคุมภาคนิพนธ์ ตลอดจนผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเคียน กรรมการ สอบภาคนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้เอื้ออำนวยและประสานงานในการจัดทำภาคนิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ คือ นายพิสิทธิ์ บุญมาก ผู้อำนวยการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ นายทรัพย์ไพศาล จันทร์สระบัว อาจารย์ประจำศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ นายสัญญา นวลอ่อน ปลัดเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้ให้ความกรุณา พิจารณาตรวจสอบ แนะนำแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยจนกระทั่งสำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณ นายกเทศมนตรีตำบลสตึก ที่ได้ให้ความกรุณาในการทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อการวิจัย รวมทั้งขอบคุณ นายกเทศมนตรีตำบลบ้านกรวด ที่ได้อนุญาต เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณ พนักงานเทศบาลตำบลบ้านกรวด ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ประสานงานการรวบรวมข้อมูล และให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ น้ำใจเพื่อนบัณฑิตรุ่น 6-7 ทุกท่านที่คอยให้กำลังใจตลอดมา ขอขอบพระคุณ แม่สำเร็จ พ่อสุคุณ เล่าประโลน มารดา บิดา และทุกคนที่ให้การส่งเสริม สนับสนุน ให้ได้รับการศึกษาและหาความรู้มาตั้งแต่ต้น จนกระทั่งสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้คาดหวังไว้

ประ โยชน์ และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณแค่ มารดา บิดา ผู้ให้กำเนิดชีวิต ผู้มีพระคุณทั้งหลาย ตลอดจนถึงบูรพาจารย์ คณาจารย์ที่ได้อบรม สั่งสอนให้เป็นผู้ที่มีศีล สมาธิ ปัญญา ให้กับผู้วิจัยนี้ตลอดไป

ธนพล กุลเพชรโชติ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดทฤษฎีในการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	7
การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	12
การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล.....	15
แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.....	27
บริบทเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	 60
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	60
วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
สรุปผลการวิจัย.....	61
อภิปรายผล.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	65
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	65
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	66
 บรรณานุกรม.....	 67
 ภาคผนวก.....	 71
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	72
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ.....	76
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	78
ภาคผนวก ง แบบสอบถามสำหรับการวิจัย.....	80
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	97
 ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	 92

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 พัฒนาการของเทศบาล.....	19
2 อัตรากำลังพนักงานเทศบาลและลูกจ้าง ปีงบประมาณ 2550.....	40
3 แสดงข้อมูลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี.....	41
4 แสดงข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล.....	41
5 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
6 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	52
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด โดยภาพรวมและรายด้าน.....	53
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ด้านการเมืองการเลือกตั้งของเทศบาล.....	54
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล.....	56
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน เทศบาล.....	58
11 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์	59

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1. ภาพการแสดงอาณาเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด.....	34

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ได้เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ในหมวดที่ 4 หมวดที่ 5 หมวดที่ 6 หมวดที่ 9 และหมวดที่ 10 รวมทั้งหมด 22 มาตรา เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมปกครองตนเอง มีอิสระในการบริหารงานตามสมควร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตรวจสอบการทำงานของรัฐ ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพื่อให้เป็นไปตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

การปกครองที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง มีสิทธิและเสรีภาพ เรียกการปกครองนี้ว่า การปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ยอมรับความสำคัญของสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 มาจนถึงปัจจุบัน ประชาธิปไตยไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร มีการประกาศใช้และยกเลิกรัฐธรรมนูญไปแล้วถึง 17 ฉบับ มีการปฏิวัติรัฐประหารทั้งหมด 18 ครั้ง (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2544 : 1) ประเทศอยู่ภายใต้การปกครองระบบเผด็จการและกึ่งเผด็จการรวมกันเป็นเวลาถึง 72 ปี แม้ยุคเผด็จการผ่านพ้นไปแล้วแต่การเมืองไทยก็ประสบปัญหาใหม่ คือ การทุจริตการเลือกตั้ง การซื้อเสียงและการฉ้อราษฎร์บังหลวงของผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันเป็นรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นมาโดยมีเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการเมืองเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งมีสาเหตุมาจากความอ่อนแอของรัฐสภาไทยจากเดิมที่มีเฉพาะแต่การเลือกตั้ง แต่ไม่มีระบบควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่มาจากการเลือกตั้ง และประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงแค่ไปเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ขึ้นมาโดยให้ประชาชนมีสิทธิทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองหลายประการ อย่างไรก็ตามปรากฏมาก่อนในรัฐธรรมนูญฉบับใดก่อนหน้านี้อีกทั้งมีส่วนร่วมในการปกครองและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาสาระเน้นการมีสิทธิเสรีภาพหน้าที่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง โดยการกระจายอำนาจการบริหารไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น แต่ไม่มีอำนาจอธิปไตยหรือเป็นอิสระไปจากรัฐ (อมร รักษาสัตย์, 2543 :177)

เพื่อให้การบริหารงานและการให้บริการสาธารณะของรัฐ เป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดหลักการสำคัญเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในหมวดที่ 9 มาตรา 282-290 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550 : 71) เป็นการให้อิสระกับท้องถิ่นในการบริหารจัดการ แต่ต้องไม่มีความแตกแยกในชาติ ให้สิทธิที่จะได้รับการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นนั้น มีความเป็นอิสระของท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ มากขึ้น โดยให้มีฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารของท้องถิ่น การให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งและถอดถอนบุคลากรท้องถิ่นที่ประชาชนเห็นว่าไม่เหมาะสมเป็นผู้บริหารท้องถิ่น การให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการเสนอให้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้บำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าในหลักการในการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะของรัฐทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีความสำคัญในการพัฒนาระบบการเมืองไปสู่การเป็นประชาธิปไตย ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของประชาชนที่ต้องมีส่วนในการบริหารการจัดการปกครองตนเอง เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

ปัญหาของการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์นั้น ที่ผ่านมามีประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวดมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นน้อยมาก ทำให้การบริหารและการพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านกรวดไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เทศบาลจึงยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง เช่น การเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลตำบลบ้านกรวดมีประชาชนไปใช้สิทธิเพียงร้อยละ 60 (คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลบ้านกรวด, 2547:2) นอกจากนี้ปัญหาของเทศบาลคือความไม่เข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และเจตนาารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการพัฒนา การร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมตรวจสอบการทำงานของเทศบาลตำบลบ้านกรวด ทั้งตัวเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานเทศบาลตำบลบ้านกรวดเองและประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ปัญหาช่องว่างระหว่างประชาชนกับเทศบาล คือ ประชาชน ไม่มีโอกาสรับรู้ นโยบาย การวางแผน การพัฒนาโครงการของเทศบาล ขณะที่เทศบาลมักอ้างว่าการทำกิจกรรมต่าง ๆ มาจากความต้องการของประชาชน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด เพื่อเทศบาลตำบลบ้านกรวดจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปวิเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบ ร่วมแก้ไขปัญหา ในการพัฒนาเทศบาลให้เจริญก้าวหน้า อันจะเป็นประโยชน์กับประชาชนมากขึ้น และเป็นข้อมูลให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีปัญหาในลักษณะคล้ายคลึงกันนำไปพัฒนาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในด้านการเมืองการเลือกตั้งเทศบาล การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล และการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นข้อสารสนเทศของเทศบาลตำบลบ้านกรวด และเทศบาลตำบลอื่น ๆ ทั่วประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็น 3 ด้าน (สัมพันธ์ เตชะอธิก และคนอื่น ๆ. 2546 :34-36) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในด้านการเมืองการเลือกตั้งเทศบาล การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล และการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 2,896 คน (คณะกรรมการออกเสียงประชามติ อำเภอบ้านกรวด พ.ศ. 2550)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตาราง เครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดเขตเลือกตั้งเป็นชั้น ภูมิ

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของคำศัพท์เชิงปฏิบัติการที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึง ให้คำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. **การมีส่วนร่วม** หมายถึง บทบาท การกระทำและการปฏิบัติกิจกรรมของประชาชน ในท้องถิ่นที่แสดงออกทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินงานสาธารณะของเทศบาล

2. **การมีส่วนร่วมทางการเมือง** หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง และการบริหารงานของเทศบาล ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดให้ และกระทำด้วยความสมัครใจ ในการกระทำนั้นมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจของผู้บริหาร เทศบาลทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

3. **การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น** หมายถึง การที่ประชาชนได้กระทำกิจกรรมต่อการเมืองการปกครองของเทศบาลใน 3 ด้าน ได้แก่

3.1 **การมีส่วนร่วมในด้านการเมืองการเลือกตั้ง** หมายถึง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง การออกเสียงประชามติ การรณรงค์การเลือกตั้ง การรับรู้ข่าวสารทางด้านการเมือง และกิจกรรมอื่น ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

3.2 **การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา** หมายถึง การเสนอแนะให้ข้อคิดเห็น และร่วมในการจัดทำแผนหรือโครงการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน การเสนอโครงการ และการร่วม กิจกรรมต่าง ๆ ในเขตเทศบาล

3.3 **การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน** หมายถึง การร่วม ประชุม การร่วมติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าการดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ การขอเปิดเผย ข้อมูลข่าวสาร การตรวจรับงานจ้าง การตรวจสอบการทำงานและพฤติกรรมของพนักงาน สมาชิก สภาและผู้บริหารท้องถิ่น

4. **เทศบาล** หมายถึง เทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

5. ประชาชน หมายถึง ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 2,896 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิด ทฤษฎีของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และค้นคว้างานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ตามลำดับต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีในการปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.2 หลักการและความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.3 หลักการและองค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.1 ขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.2 แนวคิดและหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.3 เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
 - 3.1 วิวัฒนาการของการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล
 - 3.2 แนวคิดความสำคัญและหลักการของการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล
 - 3.3 ความหมายของการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล
 - 3.4 ความสำคัญของการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล
 - 3.5 การจัดตั้งการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล
 - 3.6 โครงสร้างการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล
 - 3.7 อำนาจหน้าที่การบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล
4. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
 - 4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
 - 4.2 ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
 - 4.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
 - 4.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550
5. บริบทเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีในการปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเทศไทยเริ่มมีการจัดรูปแบบการปกครองเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพมีความเสมอภาค และส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเริ่มในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระองค์ได้จัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพมหานคร และสุขาภิบาลท่าฉลอมให้ประชาชนมีอำนาจบริหารท้องถิ่นของตนเอง โดยได้ตรากฎหมายว่าด้วยการจัดการท้องถิ่นฉบับแรก คือ พระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. 116 เมื่อปี พ.ศ. 2440 ต่อมาได้ตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอมในปี พ.ศ. 2448 กิจการสุขาภิบาลได้เริ่มมีขึ้นในหัวเมืองเป็นครั้งแรก (จักษ์ พันธ์เพชร, 2545 : 63)

การปกครองท้องถิ่นในสมัยรัชกาลที่ 7 ได้ทรงให้ร่างพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้น ในปี พ.ศ. 2470 แต่ยังไม่ทันประกาศใช้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ. 2475 จึงมีพระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาลขึ้นปี พ.ศ. 2481 ปี พ.ศ. 2486 และปี พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546 โดยแบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ประเภท คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ภายหลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 ได้มีการเคลื่อนไหวเรียกร้องประชาธิปไตยมากขึ้น จนทำให้เกิดรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนขึ้นในปี พ.ศ. 2540 กำหนดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อน ภายใต้หลักสำคัญคือ รัฐต้องให้ความอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ให้ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายจัดตั้ง นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

พจนต์ เอี่ยมสำอางค์ (2542 : 17) สรุปไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาล ได้กระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีสิทธิดำเนินการปกครองตนเองและมีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2544 : 33) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่ประชาชนมีสิทธิในการปกครองตนเองในเรื่องของท้องถิ่น โดยรัฐมีหน้าที่ให้ความเป็นอิสระแก่ประชาชน ในการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น หรือเรียกว่า การกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่น แต่การให้ความเป็นอิสระนี้มีข้อจำกัดภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตรา 1 ซึ่งบัญญัติ

ว่า ประเทศเป็นอันหนึ่งอันเดียวแบ่งแยกมิได้ การให้มีอิสระในการปกครองตนเองของท้องถิ่น ซึ่ง มีอาจให้ความเป็นอิสระถึงขนาดให้แยกเป็นรัฐอิสระหรือเป็นแบบมลรัฐได้

อนุก เหล่าธรรมทัศน์. (2545 ก : 27). ได้กล่าวถึงการเป็นประชาธิปไตยที่ท้องถิ่นนั้น ต้องเน้นการที่ประชาชนปกครองโดยตนเองทางตรงให้มากขึ้น หมายความว่า ถ้าเป็นประชาธิปไตย ระดับประเทศเน้นที่การเลือกผู้แทน แต่ถ้าเป็นประชาธิปไตยที่ท้องถิ่นเน้นการมีส่วนร่วมของ ประชาชนโดยตรง คือ เน้นการที่ประชาชนปกครองตนเอง

รสนนท์ รัตนเสริมพงศ์ (2546 : 15) ได้กล่าวไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหาร ท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจปกครองตนเอง ตามที่ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลดำเนินการปกครองตนเองโดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใช้อำนาจแทนประชาชน เรียกว่าองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้บริหารท้องถิ่นตาม เจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นทางการได้กรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับ คุดูแลของรัฐ

มานิตย์ จุมปา. (2547 : 54) ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นว่า รัฐมอบ อำนาจหน้าที่บางอย่างในการจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางเป็นผู้ ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นหรือองค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรในราชการ บริหารส่วนกลางรับ ไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นหรือองค์กรนั่นเอง

จากความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ความหมายไว้ สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจในการปกครองให้ประชาชนใน ท้องถิ่นปกครองตนเอง จัดการบริหารกันเองในท้องถิ่น โดยให้อยู่ในขอบเขตกฎหมายของรัฐ ส่วนความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นพอสรุปได้ว่า เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็น ตัวแทนของประชาชนหรือชุมชนในการบริหารจัดการชุมชนแทนตนเอง

หลักการและความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักการของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจการ ปกครองตามพื้นที่ โดยท้องถิ่นจะจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมา ได้แก่ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆเพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไป ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยการดำเนินการดังกล่าวจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของส่วนกลาง ซึ่งสรุปหลักการสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การให้คนในท้องถิ่น ปกครองตนเอง (สมคิด เลิศไพฑูรย์. 2547 : 23,257, อ่างถึงใน สำเร็จ รักษาวัฒนธรรม. 2551 : 30)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ให้ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายจัดตั้ง

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล (2532 : 17 , อ้างถึงใน พวงทอง โยธาใหญ่, 2545 :10) ได้กล่าวไว้ว่าการปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยอันเนื่องมาจาก

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบบการเมืองของชาติ มีกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะการเลือกตั้ง เป็นการชักนำให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เป็นการฝึกหัดการตัดสินใจทางการเมือง
2. การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อนเพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองในระดับชาติโดยง่าย
3. การปกครองท้องถิ่น จะทำให้ประชาชนเกิดความรอบรู้แจ่มแจ้งทางการเมืองกล่าวคือประชาชน จะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหาร การเมืองท้องถิ่น การต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมือง ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางการเมืองในที่สุด
4. การปกครองท้องถิ่น ทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชนด้วยเหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิด และเกี่ยวพันต่อการเมืองระดับชาติ หากมีกิจกรรมทางการเมืองอยู่เสมอจะทำให้เกิดความกึกกักและมีชีวิตชีวาต่อการปกครองท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวพันและเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา
5. การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับความนิยมสรรทราจากประชาชนจึงทำให้ได้รับเลือกตั้งในที่สุด

มหาชาติ เสริมใหม่ (2549 : 8 - 11) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างมากต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ยิ่งรัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นมากขึ้นเท่าใด การปกครองส่วนท้องถิ่นยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 ได้ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นมากขึ้น โดยความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน มีดังนี้

1. เน้นการให้ความเป็นอิสระ แต่ต้องไม่เกิดความแตกแยกในชาติ
2. เน้นสิทธิในการที่จะได้รับการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน
4. ความเป็นอิสระของท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ มากขึ้น
5. มีองค์ประกอบขององค์กร คือ ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารท้องถิ่น
6. การให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งและถอดถอนบุคลากรท้องถิ่น
7. การให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการเสนอให้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น
8. กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงศิลปวัฒนธรรม

ในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่น หัวใจของการปกครองนั้นมีความสำคัญพอที่จะอธิบายได้ให้เข้าใจง่ายขึ้น ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นทำให้ชีวิตของคนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่อย่างที่ดีขึ้นเองต้องการ เนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นการปกครองที่ประชาชนในท้องถิ่น บริหารจัดการกันเอง ตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้น

2. การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ผู้คนในท้องถิ่นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เป็นผลจากการที่ท้องถิ่นบริหารจัดการบริหารกิจการบริการสาธารณะเอง เนื่องจากมีเหตุผลดังนี้

2.1. สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ทันเหตุการณ์ การตัดสินใจทำได้ทันทีเกิดความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา

2.2. สามารถแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของท้องถิ่น ได้ถูกต้องตรงจุด

2.3. สามารถบริการสาธารณะ ได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอแก่ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

3. การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ผู้คนในท้องถิ่นมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม เมื่อความต้องการของคนในท้องถิ่น ได้รับการตอบสนอง ชีวิตความเป็นอยู่ก็ดีขึ้นตามลำดับ

หลักการและองค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหา และสนองตอบความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องได้รับการรับรองตามกฎหมาย มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีความเป็นเอกเทศแยกต่างหากจากองค์กรของรัฐบาล และมีความเป็นอิสระในการบริหารงานของตนเองอย่างกว้างขวาง หลักการเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศประชาธิปไตยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้ (สมคิด เลิศไพฑูรย์. 2547 : 23)

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรของประชาชนเพื่อประชาชน

1.1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครองท้องถิ่น ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครองท้องถิ่นย่อมเป็นเจ้าขององค์การส่วนท้องถิ่นด้วย ประชาชนจึงเป็นผู้กำหนดว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีลักษณะอย่างไร ใหญ่เล็กแค่ไหน มีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใดมีรูปแบบโครงสร้างอย่างไร

1.2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรโดยประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจปกครองตนเองตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นการปกครองโดยประชาชน แต่เนื่องจากประชาชนไม่สามารถดำเนินการปกครองได้ด้วยตนเอง จึงมอบอำนาจให้สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นทำหน้าที่บริหารแทน โดยการเลือกตั้งจากประชาชน

1.3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรเพื่อประชาชน เป้าหมายหลักของการปกครองและการบริหารท้องถิ่น คือการสนองเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ในการแก้ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก

2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล

2.1. มีอำนาจตามกฎหมาย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งโดยมีกฎหมายรับรองตามกฎหมายมหาชน มีอำนาจในการถือสิทธิและใช้สิทธิตามกฎหมาย เช่น การเป็นเจ้าของที่ดิน การซื้อ การจ้าง อำนาจในการเก็บภาษีอากร การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

2.2. มีความเป็นอิสระ ในการบริหารกิจการของตนเอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ มีความเป็นเอกเทศแยกต่างหากจากรัฐบาลกลาง มีงบประมาณของตนเอง มีบุคลากรของตนเอง สามารถใช้ดุลพินิจของตนเองในการกำหนดนโยบาย แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เอง

องค์ประกอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 3 ส่วน

1. ฝ่ายนิติบัญญัติ องค์การที่ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ คือ สภาท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น มีหน้าที่ในการบัญญัติ และแก้ไขกฎหมายท้องถิ่น พิจารณาอนุมัติเห็นชอบงบประมาณท้องถิ่น

2. ฝ่ายบริหาร คือ นายกององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายกององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่น มีวาระคราวละ 4 ปี

3. ฝ่ายปฏิบัติงาน คือ พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามนโยบายและโครงการต่างๆของท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายบริหาร

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 16 พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่บัญญัติการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นได้กำหนดในหมวดที่ 9 รวม 9 มาตรา ตั้งแต่มาตราที่ 282 ถึงมาตราที่ 290 สรุปได้ว่ารัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น มีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ (สัมพันธ์ เศรษฐอภิก และคนอื่นๆ. 2546 : 1) และมาตรา 334 ของรัฐธรรมนูญได้มีบทบังคับให้รัฐบาล ต้องออกกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใน 2 ปี ต่อมาในสมัยรัฐบาลของ นายชวน หลีกภัย ได้ออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจหน้าที่การจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง และตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี หรือภายใน วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 (สัมพันธ์ เศรษฐอภิก และคนอื่นๆ. 2546 : 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 18 พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดบทบัญญัติในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ดังที่กำหนดในหมวดที่ 5 และหมวดที่ 14 ตามมาตรา 78 มาตรา 281 มาตรา 282 มาตรา 283 สรุปได้คือรัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณสุขในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบ

การปกครอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและบริการ สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนด นโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมี อำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ และที่สำคัญตามมาตรา 283 ได้กำหนดให้มีกฎหมายกำหนด แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดการแบ่งอำนาจหน้าที่และจัดสรรรายได้ระหว่าง ส่วนราชการกลางและราชการส่วนภูมิภาคกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจที่เพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ (สภาร่างรัฐธรรมนูญ, 2550 : 175-177, อ้างถึงใน สำเร็จ รักษาวิวัฒนะ, 2551 : 35)

ขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ได้กำหนด ช่วงการกระจายอำนาจเป็น 3 ช่วงนี้ (พิธีสิทธิ์ คำนวนศิลาปี และ สุภวัฏฒนากร วงศ์ชนวสุ, 2549 : 10)

ในช่วง 4 ปีแรก (พ.ศ. 2544-2547) จะเป็นช่วงของการปรับปรุงระบบการบริหาร ภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจ บุคลากร งบประมาณและทรัพย์สิน รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หลังจากการถ่ายโอน ในช่วง 4 ปี แรกสิ้นสุดลง

ต่อไปเป็นช่วงปี (พ.ศ. 2548-พ.ศ. 2553) จะเป็นช่วงเปลี่ยนการปรับบทบาทขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนที่จะต้องเรียนรู้ร่วมกันในการถ่ายโอนภารกิจ การ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการสาธารณะ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีขึ้น และทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความโปร่งใส

หลังจากปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป ประชาชนในท้องถิ่นจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถ เข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ประชาชนจะมีบทบาทในการตรวจสอบ การ ดัดสนใจ การกำกับดูแล ตลอดจนการสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมขององค์กรส่วนท้องถิ่นอย่าง เต็มที่ และการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นอย่าง แท้จริง (สำเร็จ รักษาวิวัฒนะ, 2551 : 36)

แนวคิดและหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสาระสำคัญดังนี้
(พิธีสิทธิ์ คำนวนศิลาปี และ ศุภวัฒนากร วงศ์ชนวสุ. 2549 : 9)

1. การเป็นอิสระ ในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเอง
2. การบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตัดสินใจในกิจกรรมมากขึ้นเพียงแต่กำกับควบคุมดูแลให้การสนับสนุน ส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตามประเมินผล
3. การมีประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดการให้บริการสาธารณะให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน มีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สัมพันธ์ เตชะอริก และคนอื่นๆ (2546 : 3-4) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดการบริการสาธารณะของรัฐให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใน 4-10 ปี
 2. กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในปี พ.ศ. 2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และภายในไม่เกินปี พ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35
 3. การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะ ให้จัดสรรเงินอุดหนุนให้ตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 4. จัดระบบการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ
 5. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ
- สรุป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หน่วยราชการปกครองท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของรัฐบาลในการพัฒนา บริหารราชการแผ่นดิน แทนรัฐบาลกลางตามอำนาจหน้าที่ และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

วิวัฒนาการของการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

นับแต่ประเทศไทยได้มีการจัดการปกครองแบบเทศบาลขึ้น เทศบาลได้มีการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการไปจากเดิมตามสภาพการณ์และระยะเวลา นักวิชาการได้แบ่งวิวัฒนาการของเทศบาลไทยตามยุคสมัย โดยแบ่งเป็น 2 ยุค คือ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2547 : 20 - 32)

ยุคก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย พ.ศ. 2475

ความคิดการจัดการบริหารท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลเกิดขึ้นอย่างชัดเจนก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ในสมัยรัชกาลที่ 6 ครองราชสมบัติ (พ.ศ. 2453 - พ.ศ. 2468) พระองค์ทรงริเริ่มทดลองวิธีการบริหารงานโดยประชาชนในท้องถิ่นตามแบบเทศบาลขึ้นในพระราชวัง พ.ศ. 2461 โดยทรงพระราชทานนามว่า คูสิคธานี พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์จะให้การทดลองดังกล่าวเป็นสถานที่สอนการบริหารท้องถิ่นแก่เสนาบดี และข้าราชการต่าง ๆ ด้วยทรงกำหนดให้คูสิคธานีเป็นเมืองสมมติ และให้เสนาบดีและข้าราชการ ทดลองปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ เช่น เป็นฝ่ายรัฐบาล เป็นฝ่ายค้าน มีพรรคการเมือง และหนังสือพิมพ์ อันเป็นลักษณะการจำลองรูปแบบสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ตามครรลองระบอบประชาธิปไตย แต่การทดลองดังกล่าวต้องหยุดชะงักลงเมื่อพระองค์เสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. 2468 อย่างไรก็ตามพระราชดำริของพระองค์ที่จะจัดสร้างการบริหารท้องถิ่นให้แก่ประชาชน นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการบริหารท้องถิ่น ตามรูปแบบของเทศบาล ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2468 - พ.ศ. 2477) ได้มีพระราชบัญญัติการจัดบำรุงสถานที่ชายทะเลทิศตะวันตกขึ้น ตั้งแต่ตำบลบ้านชะอำถึงตำบลหัวหิน โดยจัดตั้งเป็นสภาจัดบำรุงสถานที่ชายฝั่งตะวันตก เพื่อจัดบริการด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขในอาณาเขตดังกล่าว ให้สภาดังกล่าวมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการสภาที่ทรงแต่งตั้งขึ้น เพื่อที่จะส่งเสริมให้ประเทศไทยมีการบริหารงานรูปแบบเทศบาลอย่างอารยประเทศ ต่อมาเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2470 พระองค์ได้ตั้งกรรมการชุดหนึ่ง เรียกว่าคณะกรรมการประชาธิปไตย มีบุคคลจำนวน 4 คน คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่เดินทางไปศึกษาและดูงานการบริหารท้องถิ่นและสุขาภิบาลตามหัวเมืองต่าง ๆ ในพระราชอาณาจักร และในประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น สิงคโปร์ ชวา ฮองกง และฟิลิปปินส์ เพื่อทำรายงานประกอบการพิจารณาจัดตั้งการประชาธิปไตยหรือเทศบาลขึ้น หลังจากทีคณะกรรมการชุดนี้เดินทางไปศึกษาและดูงานเสร็จสิ้นแล้วได้ทำรายงานเสนอรัฐบาล มีสาระสำคัญที่แสดงถึงแนวคิดเกี่ยวกับเทศบาลในระยะเริ่มแรก ดังนี้

1. การเปิดหรือการจัดตั้งเทศบาลทำได้ง่าย เพราะราษฎรต้องการความก้าวหน้าอยู่แล้ว แต่การจะแก้ไขให้เทศบาลพ้นจากการควบคุมของราชการเสียทีเดียวนั้น ไม่สมควร

2. ควรแก้ไขการควบคุมการเงิน ให้สมุหบัญชีอยู่ในความควบคุมและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เช่น ในประเทศฟิลิปปินส์ ของไทยก็ควรให้อยู่ในความควบคุมดูแลและตรวจตราของคลังมณฑล

3. ควรจะจัดตั้งกรมควบคุมเทศบาลให้อยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ไม่ควรให้อยู่ในความควบคุมของกรมสาธารณสุข

4. ควรให้กรมที่ควบคุมเทศบาล ติดต่อกับเทศบาลอย่างใกล้ชิด ตรวจสอบความเป็นไปได้ของเทศบาลเสมอ ๆ และเมื่อได้รับมอบหมายหน้าที่ตามบัญชีให้กับรัฐบาลแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องอยู่ในกรมนี้

5. ให้รัฐบาลเข้าควบคุม โดยให้เทศบัญญัติและงานงบประมาณ ต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน กรมต้องแนะนำการสาธารณูปโภค และผังเมือง โดยด่วน

6. ควรแบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ชั้น โดยอาศัยหลักรายได้และจำนวนราษฎรให้มีบัญญัติฐานะของเทศบาลได้ในเมื่อรายได้ และราษฎรของเทศบาลนั้น ๆ มากขึ้นหรือลดลง

7. ควรให้มีการเลือกตั้งสมาชิกที่ไม่ได้เป็นข้าราชการ กำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้มีสิทธิออกเสียง โดยจะต้องอยู่ในเขตเทศบาลไม่น้อยกว่า 1 ปี และเสียภาษีถึงจำนวนที่กำหนดไว้

8. ประเภทของเทศบาล

8.1. เทศบาลชั้นที่ 1 ต้องมีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป และมีราษฎร 8,000 คน

8.2. เทศบาลชั้นที่ 2 ต้องมีรายได้ 10,500 บาทขึ้นไป และมีราษฎร 4,000 คน

8.3. เทศบาลชั้นที่ 3 ต้องมีรายได้ 5,000 บาทขึ้นไป และมีราษฎร 2,000 คน

ท้องถิ่นที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท เห็นควรให้การบริหารท้องถิ่นอยู่ภายใต้การบริหารของราชการเช่นเดิม

9. ให้สภาเทศบาล ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน ปลัดจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด นายอำเภอ และสมาชิกอีก 4 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นเป็นกรรมการเทศบาลชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 ให้สมาชิกเลือกตั้งร่วมด้วยเพียง 1-2 คน

เหตุผลที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงต้องการให้จัดการบริหารท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล สืบเนื่องมาจากพระองค์ทรงดำริว่าสภาพการณ์วันหนึ่งข้างหน้า ประเทศไทยจะต้องเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย และการปกครองระบอบประชาธิปไตย จะเป็นผลดีก็ต่อเมื่อได้มีการเตรียมตัวประชาชนอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้ได้โอกาสเรียนรู้และทดลองจนเกิดความรู้และความเข้าใจระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง มิฉะนั้นประชาชนอาจถูกชักนำไปโดยพวกนักปลุกระดม และต้องตกเป็นเครื่องมือใน

การแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ พระองค์ทรงเห็นว่า มันจะเป็นการตีแก่ประชาชนอย่างแท้จริง ที่เขาจะเริ่มค้นด้วยการควบคุมกิจการของท้องถิ่น ก่อนที่พวกเขาพยายามที่จะควบคุมกิจการของรัฐ โดยผ่านทางรัฐสภา นอกจากนี้พระองค์ได้พระราชทานสัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ต่างประเทศ คือ The New York Times ฉบับวันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 1931 (พ.ศ. 2474) มีความตอนหนึ่งพอที่จะสรุปได้ว่า พระองค์กำลังเตรียมการออกพระราชบัญญัติเทศบาลชั้นใหม่ เพื่อทดลองเกี่ยวกับสิทธิเลือกตั้ง ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ ประชาชนจะมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และพระองค์ทรงเห็นว่า ประชาชนควรมีสิทธิมีเสียงในกิจการท้องถิ่นก่อนที่จะมีการปกครองระบบรัฐสภาระดับประเทศ พระองค์ทรงเห็นว่า ควรให้การศึกษาทางการปกครองตนเองแก่ประชาชนเสียก่อน เพราะอาจเกิดการผิดพลาดขึ้นได้ ถ้าหากว่าจะมีการปกครองระบอบรัฐสภา ก่อนที่ประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้ และมีประสบการณ์อย่างดีเกี่ยวกับสิทธิเลือกตั้งในการปกครองท้องถิ่น จากพระราชดำริที่ต้องการให้ประชาชนได้เรียนรู้ ทดลองเพื่อให้เข้าใจและมีประสบการณ์ในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง ก่อนที่จะนำการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในระดับชาติ พระองค์จึงทรงตั้งคณะกรรมการขึ้นอีกชุดหนึ่ง มี 5 คน ให้ทำหน้าที่ยกร่างพระราชบัญญัติเทศบาลชั้น โดยเฉพาะหลังจากคณะกรรมการฯ และกระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้นยกร่างพระราชบัญญัติเทศบาลยกร่างแล้วเสร็จได้นำร่างเสนอสมุหเทศาภิบาลพิจารณา จากนั้น เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2473 ที่ประชุมเสนาบดีได้ประชุมพิจารณาและให้ความเห็นชอบก่อนที่จะส่งไปให้กรมร่างกฎหมายพิจารณา ในที่สุดเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2473 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยให้ส่งร่างพระราชบัญญัติเทศบาล ให้กรมร่างกฎหมายพิจารณาหลักการในร่างกฎหมายนั้น แต่ได้เกิดการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ เป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ร่างพระราชบัญญัตินั้นจึงมิได้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย

ยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ พ.ศ. 2475

หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ คณะราษฎรผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จัดตั้งรัฐบาลและวางนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารสู่ประชาชนในท้องถิ่น โดย 1 ปี หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศในปี พ.ศ. 2475 พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2476 ได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัตินี้แบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็นราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเดียวของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ในปีเดียวกันได้จัดตั้งการบริหารท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล ซึ่งได้รับแนวคิดและหลักการมาจากประเทศทางตะวันตก โดยออกเป็นกฎหมายเทศบาลฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล

พุทธศักราช 2476 ซึ่งกำหนดให้แบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะความเจริญของท้องถิ่น อันได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร โดยเทศบาลตำบลเป็นเทศบาลที่มีความเจริญน้อยที่สุดและเทศบาลนคร เป็นเทศบาลที่มีความเจริญมากที่สุด พระราชบัญญัติดังกล่าวยังได้กำหนดให้เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล การเปลี่ยนแปลงเขตฐานะการจัดตั้ง หรือยกเลิกจะต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับของการจัดตั้งเทศบาล รัฐบาลในสมัยนั้นต้องการที่จะยกฐานะตำบลต่างๆ ที่มีอยู่ประมาณ 4,800 แห่ง ขึ้นเป็นเทศบาลทั้งหมด แต่ไม่อาจดำเนินการได้ เห็นได้จากจำนวนเทศบาลที่จัดตั้งขึ้นนั้นมีจำนวนไม่มาก โดยในช่วง 3 ปีคือระหว่างปี พ.ศ. 2478 - พ.ศ. 2480 ได้จัดตั้งเทศบาลขึ้นทั้งสิ้น 95 แห่ง ในจำนวนนี้จัดตั้งในปี พ.ศ. 2480 จัดตั้งเพิ่มอีก 19 แห่ง เหตุผลที่ไม่อาจจัดตั้งเทศบาลได้ตามจำนวนที่ต้องการ เพราะฐานะของตำบลแต่ละแห่งแตกต่างกัน เทศบาลบางแห่งบริหารงานไม่ประสบความสำเร็จสมความมุ่งหมาย อีกทั้งประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและไม่สนใจเทศบาลเท่าที่ควร ต่อมาในสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ขึ้นแทนกฎหมายเทศบาลที่ใช้ก่อนหน้านั้น

หากย้อนไปพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พุทธศักราช 2476 ดังกล่าวพบว่าเป็นเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ตัวอย่างเช่น กำหนดให้เทศบาลเมืองจัดตั้งขึ้นได้ในท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือท้องถิ่นซึ่งมีราษฎรตั้งแต่ 3,000 คนขึ้นไป โดยราษฎรเหล่านั้นอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 1,000 คนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร เช่นนี้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เทศบาลประสบปัญหา เช่น รายได้น้อย ขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน และประชาชนไม่ให้ความสนใจหรือเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดตั้งเทศบาลเมืองในปี พ.ศ. 2476 มีข้อสังเกต คือ การริเริ่มกฎหมายว่าด้วยเทศบาลในระบบโครงสร้างที่ข้าราชการเป็นผู้ริเริ่ม ข้าราชการก็ต้องเป็นผู้ควบคุมและประชาชนเป็นผู้รับเอาระบบการปกครองท้องถิ่น โดยข้าราชการหรือรัฐบาลเป็นผู้หยิบยื่นให้อย่างไรก็ดี รัฐบาลได้ปรับปรุงการบริหารท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลเสมอมา เพราะต้องการเพิ่มประสิทธิภาพ และให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เห็นได้จากหลังประกาศพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พุทธศักราช 2476 เป็นต้นมา ได้มีการยกเลิก ประกาศใช้ และแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 15 ครั้ง

ทุกวันนี้กฎหมายว่าด้วยเทศบาลที่ใช้อยู่ได้แก่ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ทุกฉบับ รวมทั้งประกาศของคณะปฏิวัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ฉบับที่ 336 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 การปรับปรุงรูปแบบเทศบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ ส่วนหนึ่งเห็นได้จากเหตุผลที่แสดงไว้ท้ายพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติม ในพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ดังจะกล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดหลักการในการจัดระเบียบการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นใหม่ เพื่อให้เป็นไปตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น จึงสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยเทศบาลในส่วนของวาระการดำรงตำแหน่งสมาชิกเทศบาล ข้อห้ามและการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาล การพ้นจากตำแหน่งเทศมนตรีและคณะเทศมนตรี การยุบสภาเทศบาล รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของเทศบาลให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชน ออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สมควรปรับปรุงรูปแบบการบริหารเทศบาล จากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ให้นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกกันเองของสมาชิกสภาเทศบาล เป็นให้นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งของราษฎรในเขตเทศบาลเพื่อให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของราษฎรในท้องถิ่นโดยตรง นอกจากนี้สมควรปรับปรุงการปฏิบัติงานของสภาเทศบาลให้เหมาะสมและสอดคล้องกันด้วยจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ สำหรับจำนวนของเทศบาลมีพัฒนาการพอสรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 พัฒนาการของเทศบาล

ปี พ.ศ.	เทศบาลนคร(แห่ง)	เทศบาลเมือง (แห่ง)	เทศบาลตำบล (แห่ง)	รวมจำนวน(แห่ง)
2529	1	85	39	125
2535	1	84	49	134
2538	9	87	48	144
2540	9	89	51	149
2545	20	85	1,024	1,129
2548	22	113	1,021	1,156
2550	22	120	1,020	1,162

ที่มา (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2547 และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550)

จากข้อมูลการวิวัฒนาการของเทศบาลที่ผ่านมาข้างต้น การพิจารณาศึกษาวิวัฒนาการของเทศบาลไทย ได้ยึดเกณฑ์การจัดแบ่งตามยุคสมัย โดยแบ่งเป็น 2 ยุค ได้แก่ ยุคก่อนการ

เปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ พ.ศ. 2475 กับยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ พ.ศ. 2475 ทั้งนี้ วิวัฒนาการของเทศบาลไทยเป็นไปตามอำนาจหน้าที่หรืออิทธิพลของฝ่าย การเมืองฝ่ายประจำเป็นหลัก นั่นคือ ฝ่ายการเมืองหรือรัฐบาลมีนโยบายขึ้นการบริหารท้องถิ่น รูปแบบเทศบาลให้ประชาชนเป็นหลัก มากกว่าเกิดจากพื้นฐานความต้องการของประชาชนใน ท้องถิ่นหรือในเขตเทศบาล ส่วนหนึ่งเห็นได้จากวัตถุประสงค์ประการสำคัญของการจัดตั้งเทศบาล คือ เพื่อให้เทศบาลเป็นสถานที่ฝึกหัดและเรียนรู้ การบริหารตนเองของประชาชนในท้องถิ่นตาม กรรลองของระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งฝ่ายประจำโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงมหาดไทยได้เข้า มามีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งเทศบาล โดยประชาชนในท้องถิ่นมิได้เรียกร้องขอจัดตั้งขึ้น เมื่อเป็น เช่นนี้ ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าขัดกับหลักการแสดงเจตนารมณ์ที่จะบริหารตัวเองของประชาชน ในท้องถิ่นตั้งแต่เริ่มแรกแล้ว แต่หลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2543 และฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546 แล้วทำให้พอที่จะกล่าวได้ว่า เทศบาล ไทยมีแนวโน้มการบริหารงานของตนเองตามหลักแห่งการปกครองตนเองและเจตนารมณ์ของ ประชาชนในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น คือ การให้ประชาชนในเขตเทศบาลเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีโดยตรง ดังได้สรุปสาระสำคัญของวิวัฒนาการในแต่ละยุคดังกล่าวข้างต้น

แนวคิดความสำคัญและหลักการของการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

เทศบาล เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่มีความสำคัญหลายประการเป็น ดันว่า เป็นหน่วยงานในสังกัดราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยแนวคิดสำคัญคือการให้ประชาชนได้ เรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การบริหารปกครองตนเอง และเป็นจุดเริ่มของการบริหารงานตามหลักการกระจายอำนาจ วัตถุประสงค์ประการสำคัญอีกอย่าง หนึ่งของการจัดตั้งเทศบาล คือ การปูพื้นฐานในการบริหารงานตามระบอบประชาธิปไตยให้ ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลด้วยการบริหารกันเอง มีการให้บริการสาธารณะเพื่อ สนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากที่สุด นักวิชาการได้กล่าวถึง แนวความคิดของการบริหารท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล ไว้ดังนี้

วรากรณ์ บุตรพรหม (2547 : 29 - 30) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล เป็น การบริหารงานเทศบาลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 พอสรุปได้ ดังนี้

1. เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นลักษณะการกระจายอำนาจ ซึ่งมี วัตถุประสงค์ คือ เพื่อเป็น โรงเรียนฝึกสอนประชาธิปไตยให้กับประชาชน เพื่อแบ่งเบาภาระของ

รัฐบาลกลาง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม และเพื่อประหยัดรายจ่ายของรัฐ และให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ลักษณะของการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล มีลักษณะเช่นเดียวกันกับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆ กล่าวคือ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีพื้นที่และขอบเขตที่แน่นอน มีสภาและผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง มีรายได้ มีทรัพย์สิน และงบประมาณของตนเอง มีอิสระในการบริหารงานพอสมควร และมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

3. ลักษณะหน่วยการปกครองท้องถิ่นของเทศบาล มีลักษณะเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งตัวแทนและตัวแทนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายข้อบังคับและบริหาร ดังจะเห็นว่าสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนทั้งสิ้น

3.2 เทศบาลเป็นนิติบุคคล มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดในฐานะนิติบุคคล

3.3 ความเป็นอิสระในการบริหาร เทศบาลมีสำนักปลัดและส่วนราชการต่างๆ ที่สนับสนุนการทำงานของตนเอง ส่วนราชการต่างๆ นี้ อาจมีมากน้อยแล้วแต่ปริมาณ ความรับผิดชอบและภารกิจของเทศบาล เช่น แบ่งเป็นกองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองคลัง กองการประปา เป็นต้น ส่วนราชการเหล่านี้มีพนักงานเทศบาลดำเนินการภายใต้การบัญชาการของปลัดเทศบาล

3.4 ความเป็นอิสระด้านการเงิน เทศบาลมีรายได้ของตนเองจากประเภทต่างๆ เช่น ภาษีอากร รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ พันธบัตรหรือเงินกู้ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้ และเทศบาลมีอำนาจใช้จ่ายเงินเหล่านี้ได้ โดยสภาเทศบาลเป็นผู้อนุมัติงบประมาณรายจ่าย แต่อย่างไรก็ดี การดำเนินงานของเทศบาลมิได้เป็นอิสระ โดยสิ้นเชิงยังถูกควบคุมจากรัฐบางประการ กระนั้นก็ตามก็นับว่าเทศบาลเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุด เมื่อเทียบกับองค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น เช่น สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2547 : 128-145) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการบริหารท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลไว้ดังนี้

1. ความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารท้องถิ่น

1.1 หน่วยงานเทศบาลมีโครงสร้างที่มีลักษณะที่ประชาชนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของหน่วยงาน บริหารโดยประชาชนในท้องถิ่นกันเอง มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหน่วยงานที่แบ่งออก

เป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร

1.2 มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่สามารถบริหารงานของตนเองได้อย่างอิสระ แต่ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย

1.3 มีการบริหารงานบุคคลของตนเอง หมายถึง การมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลหรือจัดการทรัพยากรมนุษย์ภายในหน่วยงานเอง

1.4 มีงบประมาณหรือรายได้ของตนเอง บางส่วนอาจได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในส่วนกลาง

1.5 มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน

2. ความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลในปัจจุบันการบริหารงานท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลในประเทศไทยมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ

2.1. เทศบาลตำบล

2.2. เทศบาลเมือง

2.3. เทศบาลนคร

ดังนั้น เทศบาลจึงเป็นระบบการปกครองท้องถิ่นที่ใช้กับชุมชนเมือง (Urban area) และเป็นที่ยอมรับในระบบการเมืองการปกครองของทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนจะมีบทบาทอันสำคัญในการเสนอตัวสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล คณะผู้บริหารเทศบาล และประชาชนในท้องถิ่นนี้เองจะใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้ง เลือกบุคคลในพรรคที่ประชาชนเห็นชอบและสนับสนุน โฆษณที่จะบริหารงานในท้องถิ่นของตนให้เจริญก้าวหน้า เมื่อเลือกแล้วประชาชนก็ชอบที่จะให้ความร่วมมือสนับสนุน หรือคอยติดตามควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายนั้นๆ จึงถือได้ว่าการปกครองระบบเทศบาลเป็นระบบการปกครองตนเองของคนในท้องถิ่นสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น และถือได้ว่าเป็นสถาบันที่ส่งเสริมการปกครองตามวิถีทางของการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี

ความหมายของการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2547 : 145) ได้ให้ความหมายของเทศบาลว่า หมายถึง หน่วยการบริหารท้องถิ่นของรัฐรูปแบบหนึ่ง ที่จัดตั้งตามกฎหมายหลักของเทศบาล คือ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และพระราชบัญญัติเทศบาล ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546 ในปัจจุบันเทศบาลแบ่งออกเป็น เทศบาลตำบล 1,020 แห่ง เทศบาลเมือง 120 แห่ง เทศบาลนคร 22 แห่ง มีรูปแบบการบริหารเป็น 1 รูปแบบ คือ รูปแบบนายกเทศมนตรี ประกอบด้วยสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรง

ความสำคัญของการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประเทศไทยที่เก่าแก่ที่สุดและมีความสำคัญ ดังนี้ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2547 : 16 - 18)

1. เป็นการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาล
2. ให้ประชาชนปกครองกันเองในเขตเทศบาล
3. การบริการสาธารณะเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล
4. เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบแรก
5. ประชาชน สนใจ ทุ่มเท และรู้จักมาก
6. มีจำนวนมากรองจากองค์การบริหารส่วนตำบล
7. รัฐบาลให้ความสำคัญรูปแบบเทศบาล มีการปรับปรุงแก้ไขเสมอมา
8. รูปแบบเทศบาลสอดคล้องกับการปกครองระบบรัฐสภาของรัฐบาล
9. ปัจจุบันเทศบาลเป็นรูปแบบเดียวที่ให้ประชาชนลงประชามติว่าจะเลือกนายกเทศมนตรีทางตรงหรือทางอ้อม

10. เทศบาลมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งเป็นสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย

จะเห็นได้ว่าแนวคิด ความหมาย และความสำคัญของการบริหารงานเทศบาลเป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นสำหรับการพิจารณาศึกษาเทศบาลโดยแนวคิดแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะของหน่วยการบริหารท้องถิ่นและความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลของไทย ขณะที่ความหมายของเทศบาลหมายถึง หน่วยการบริหารท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายหลัก ได้แก่ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ส่วนความสำคัญของเทศบาล มี 10 ประการดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2547 : 16 - 18)

การจัดตั้งการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง(ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กล่าวถึงการจัดตั้งเทศบาล โดยมีบทบัญญัติที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาจัดตั้งท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาลไว้ 3 ประการ คือ 1. จำนวนและความหนาแน่นของท้องถิ่นนั้น 2. ความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาจากการจัดเก็บรายได้ตามที่กฎหมายกำหนด และงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินการของท้องถิ่น 2. ความสำคัญทางการเมืองของท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงศักยภาพของท้องถิ่นนั้นว่าจะสามารถพัฒนาความเจริญได้รวดเร็วมากน้อยเพียงใด จาก

กฎเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น กฎหมายได้กำหนดให้จัดตั้งเทศบาลขึ้นได้ 3 ประเภท ดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า.2548 : 19 ; อ้างถึงใน อำนาจ อยู่สาโก. 2549 : 17)

1. เทศบาลตำบล กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลตำบลไว้อย่างกว้างๆ ดังนี้

- 1.1 เป็นท้องที่ที่มีพลเมืองหนาแน่นพอสมควร
- 1.2 มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด
- 1.3 มีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล

2. เทศบาลเมือง กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลเมืองไว้ ดังนี้

2.1 ท้องที่ที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดทุกแห่ง ให้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้ โดยไม่ต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์อื่นๆ ประกอบ

2.2 ส่วนท้องที่ที่มีไซ่ที่ตั้งศาลากลางจังหวัดจะยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

- 2.2.1 เป็นท้องที่ที่มีพลเมืองตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป
- 2.2.2 มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด
- 2.2.3 มีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

3. เทศบาลนคร กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลนครไว้ ดังนี้

- 3.1 เป็นท้องที่ที่มีพลเมืองตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป
- 3.2 มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด
- 3.3 มีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร

ส่วนการจัดตั้งเทศบาลนั้น ไม่ว่าจะเป็นเทศบาลประเภทใดต้องกระทำโดยมีประกาศกระทรวงมหาดไทย ซึ่งต้องระบุชื่อและขอบเขตของเทศบาลไว้ด้วย และเมื่อได้จัดตั้งขึ้นแล้วเทศบาลนั้นจะมีฐานะเป็นนิติบุคคล การยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลต้องมีประกาศกระทรวงมหาดไทย ในทำนองเดียวกันในการยุบเลิกเทศบาล ต้องระบุวิธีการจัดการ ทรัพย์สินไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยด้วย

โครงสร้างการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 บัญญัติไว้ว่า โครงสร้างของเทศบาล ประกอบด้วย 2 ส่วน พอสรุปได้ดังนี้ (สำเร็จ รักษาวิวัฒนะ. 2551 : 46)

1. ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือสภาเทศบาล ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งเลือกตั้งโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ดำรงตำแหน่งได้

คราวละ 4 ปี มีจำนวนตามประเภทของเทศบาล ดังนี้ (มาตรา 15,16 และ มาตรา 20)

- 1.1 สถาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 12 คน
- 1.2 สถาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 18 คน
- 1.3 สถาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 24 คน

สมาชิกสภาเทศบาลให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี และให้ทุกสภาเทศบาลมีประธานสภา 1 คน และรองประธานสภา 1 คน โดยสมาชิกสภาเทศบาลประชุมเลือกกันเอง จะเลือกบุคคลอื่นที่มีได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลไม่ได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งประธานสภาและรองประธานสภาตามมติของสภาเทศบาล

2. ฝ่ายบริหาร ให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่ง มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน อยู่ในวาระคราวละ 4 ปี ดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ และให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ตามจำนวน ดังนี้ (มาตรา 48 ทวิ, 48 สัตต และ มาตรา 48 อัฐ)

- 2.1 เทศบาลตำบล ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ไม่เกิน 2 คน
- 2.2 เทศบาลเมือง ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ไม่เกิน 3 คน
- 2.3 เทศบาลนคร ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ไม่เกิน 4 คน

อำนาจหน้าที่การบริหารท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

อำนาจหน้าที่ของเทศบาล ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ (มาตรา 50)

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ให้มีการบำรุงทางบกและทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลอาจจัดกิจกรรมใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้
(มาตรา 51)

1. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
3. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
4. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
5. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
6. ให้มีการบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
7. ให้มีการบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
8. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
9. เทศพาณิชย์

หน้าที่ของเทศบาล ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุข
6. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

1.3 การจัดการให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกระบวนการทางการเมือง อันเป็นเงื่อนไขสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงระดับ การพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศนั้น ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547 : 7) ซึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน ได้ให้สิทธิและโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม ทางการเมืองมากขึ้น ในรูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังต่อไปนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่จะกล่าวต่อไปนี้ หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวนี้ในหลายนัย ทั้งในนัยที่คล้ายและแตกต่างกัน เช่น

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2543 : 3) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่มีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพล ต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล หรือนโยบายสาธารณะ หรือการเลือกผู้นำรัฐบาล ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจมีความสำคัญแตกต่างกันไป

ไวเนอร์ (Weiner. 1971 : 56-58, อ้างถึงใน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. 2543 : 2) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่และไม่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2544 : 8) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง สิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

อนนท เหล่าธรรมทัศน์ (2545 : 28) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญว่า หมายถึง การร่วมคิดร่วมทำ หมายถึง การอาสาสมัคร การอุทิศตน การบริจาคเงินทองข้าวของเครื่องใช้ให้แก่ท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาช่วยงานสาธารณะ ได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์กับท้องถิ่น ได้อุทิศตนเข้าไปร่วมคิดร่วมทำงานของท้องถิ่น

กระมล ทองธรรมชาติ และเชาวนะ ไตรมาศ (2545 : 132) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการส่งเสริมเสรีภาพของประชาชน รวมทั้งการจำกัดควบคุมและการตรวจสอบอำนาจรัฐทั้งในส่วนของการเข้าสู่อำนาจและการใช้อำนาจของผู้ปกครองและองค์กรรัฐด้านต่าง ๆ

ไพโรจน์ พลเพชร และชลัท ประเทืองรัตนา (2546 : 10) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนมีบทบาทในกระบวนการริเริ่มจัดทำนโยบาย การกำหนดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบนโยบายและการประเมินผลนโยบาย

ภาวิน ศิริประภาณุกุล (2547 : 1, อ้างถึงใน สำเร็จ รักษาวัฒนะ . 2551 : 10) ได้กล่าวไว้ว่า หมายถึงการมีส่วนร่วมการตัดสินใจที่สะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของคนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งการตัดสินใจในลักษณะดังกล่าวจะนำมาซึ่งนโยบายภาครัฐที่ทำให้สังคมส่วนรวมได้รับประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนา

ชูชาติ พ่วงสมจิตต์ (2540 : 18 , อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2547 : 15) เห็นว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวประชาชน

ฉันทภัทร อุ๋นตรงจิตร (2548 : 109) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นการกระจายอำนาจในการปกครอง ซึ่งสามารถส่งผ่านอำนาจบางอย่างทางการเมืองมายังหน่วยงานเล็ก ๆ ทางการเมืองที่เป็นระดับรากหญ้าทำให้สามารถใช้ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมได้ในการปกครองระดับท้องถิ่น

จันทนา สุทธิจารี (2548 : 1 , อ้างถึงใน มหาชาติ เสริมใหม่. 2549 : 28) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน ตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่จะต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้อิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในเรื่องการเมืองการปกครองท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติ

จากการศึกษาคำอธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารของประชาชน หมายถึง

1. กระบวนการที่ประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนร่วมได้เสีย ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
2. กิจกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการดำเนินการนโยบายสาธารณะซึ่งเป็นการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ของชุมชน อันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน
3. การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง
4. ประชาชนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจและมีความเสมอภาค

ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองในหลายลักษณะดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2547 : 12-27)

1. การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
2. การใช้สิทธิออกเสียงประชามติ
3. การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
4. การใช้สิทธิในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย
5. การใช้สิทธิในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง

6. การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่น
7. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการทางนิติบัญญัติ
8. การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นรัฐธรรมนูญอีกฉบับหนึ่งที่ยังคงกำหนดบทบัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเพิ่มเติมบทบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายลักษณะ สรุปได้ดังนี้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช. 2550)

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานต่าง ๆ ของภาครัฐ การทำหนังสือสัญญา การลงประชามติในเรื่องที่สำคัญ และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
 2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การตัดสินใจ การวางแผนพัฒนา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 3. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ
 4. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่น
- การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีเกณฑ์การมีส่วนร่วมดังนี้ (ชูชาติ พ่วงสมจิตต์. 2540 : 18 , อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2547 : 19-21)

1. การมีส่วนร่วมเทียม คือประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจอย่างแท้จริง
2. การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธี คือประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นบางส่วน
3. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ การใช้อำนาจและบทบาทของประชาชนผ่าน

ตัวแทน

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารชุมชน รูปแบบการมีส่วนร่วมของกิจกรรมและกระบวนการต่างๆ ที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการหลายท่านเสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารไว้หลายท่านหลายรูปแบบ ดังนี้

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2544 : 337) ได้เสนอแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ดังนี้

1. การแสดงความสนใจทางการเมือง
2. ใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. การริเริ่มพูดคุยประเด็นทางการเมือง

4. การชักชวนผู้อื่นให้เลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน
5. การติดสัญลักษณ์เพื่อแสดงการสนับสนุนพรรคหรือผู้สมัคร
6. การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
7. การบริจาคเงินสนับสนุนทางการเมือง
8. การชุมนุมทางการเมือง
9. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง
10. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง
11. การร่วมประชุมแกนนำของพรรค
12. การร่วมระดมทุน
13. การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง
14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง

กรมตททองชรรรมชาติ และเขาвање ไตรมาศ (2545 : 132) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารว่า ประชาชนสามารถกระทำได้ใน 4 รูปแบบดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจและการตัดสินใจทางการเมือง
2. หลักการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง
3. หลักการส่งเสริมบทบาททางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างที่ใกล้ชิดกับประชาชนกับชุมชน
4. หลักการส่งเสริมบทบาทและอำนาจตัดสินใจทางการเมืองของมวลชนทั่วไประดับชาวบ้านหรือนักการเมือง ตัวแทนนักการเมือง

ไพโรจน์ พลเพชร และชลัท ประเทืองวัฒนา (2546 : 10) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ ดังนี้

1. การให้ข้อมูล เช่น การร้องเรียน การชุมนุมสาธารณะ เสนอแนวคิดเห็น การอภิปรายการร่วมสัมมนา
2. การร่วมปรึกษาหารือ หรือการประชาวิจารณ์
3. การร่วมตัดสินใจ เป็นในรูปแบบคณะกรรมการในหน่วยงานของรัฐ
4. ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจด้วยตนเอง แบบลงประชามติ

สัมพันธ์ เตชะอธิก และคนอื่นๆ (2546 : 34) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนไว้ในรายงานผลการวิจัยไว้ 3 ลักษณะดังนี้

1. การไปร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจและตรวจสอบ

คณะ บัญญัติ (2547 : 101) ได้กำหนดแนวทางในการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้

ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐ
2. การตัดสินใจทางการเมือง
3. การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ
4. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ประกอบขึ้นด้วยกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เริ่มตั้งแต่การเป็นผู้มีความสนใจในกิจกรรมทางการเมือง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสื่อสาร การติดตาม การรับข่าวสาร การอภิปราย การแลกเปลี่ยน การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การติดต่อกับผู้เกี่ยวข้องทางการเมือง การร่วมกิจกรรมในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การจัดตั้งรวมกลุ่มทางการเมือง ร่วมกิจกรรมกับพรรคการเมือง การชุมนุมทางการเมือง และสุดท้ายการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างเต็มตัว ด้วยการทำงานกับพรรคการเมือง การสมัครรับเลือกตั้งและการดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นรัฐธรรมนูญอีกฉบับหนึ่งที่ยังคงกำหนดบทบัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และเพิ่มบทบัญญัติการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง โดยได้มีบทบัญญัติกำหนดถึงสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ของประชาชนในทางการเมืองการปกครอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและชุมชน โดยมีบทบัญญัติในหมวดที่ 3 หมวดที่ 4 หมวดที่ 5 หมวดที่ 7 หมวดที่ 12 หมวดที่ 14 และ หมวดที่ 15 ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกาเล่ม 124 ตอนที่ 47 วันที่ 24 สิงหาคม 2551 สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550)

1. มีส่วนร่วมทางการเมือง มาตรา 69 มาตรา 72 มาตรา 87
2. มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มาตรา 57
3. มีส่วนร่วมการรวมกันเป็นกลุ่ม มาตรา 64
4. มีส่วนร่วมชุมนุมโดยสงบ มาตรา 63
5. มีส่วนร่วมร่วมตั้งพรรคการเมือง มาตรา 65
6. มีส่วนร่วมออกเสียงประชามติ มาตรา 165
7. มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมฟื้นฟูจารีตประเพณี ศิลปะวัฒนธรรม มาตรา 66 มาตรา 67 มาตรา 85

8. มีส่วนร่วมเข้าชื่อในการเสนอกฎหมาย มาตรา 163 มาตรา 286
 9. มีส่วนร่วมถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และข้าราชการระดับสูง
มาตรา 164 มาตรา 217 มาตรา 285
 10. มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น มาตรา 282 มาตรา 284 มาตรา 285 มาตรา 286
มาตรา 287
 11. มีส่วนร่วมดำเนินการสื่อมวลชนสาธารณะ จัดสรรคลื่นวิทยุ โทรทัศน์ โทรคมนาคม
มาตรา 47
 12. มีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรา 58
 13. มีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงาน
ของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐ มาตรา 62 มาตรา 78
 14. มีส่วนร่วมในการจัดการด้านสาธารณสุข การศึกษา กระบวนการยุติธรรม
มาตรา 80 มาตรา 81
 15. มีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอขอแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 291
- จากรัฐธรรมนูญ ฉบับ พุทธศักราช 2550 ซึ่งถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญของประชาชน
รัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีพื้นที่ รัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดชะตาชีวิตของ
ตนเองได้ โดยได้เน้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองของประชาชน

บริบทเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ลักษณะทั่วไป (สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านกรวด. 2548 : 6-15)

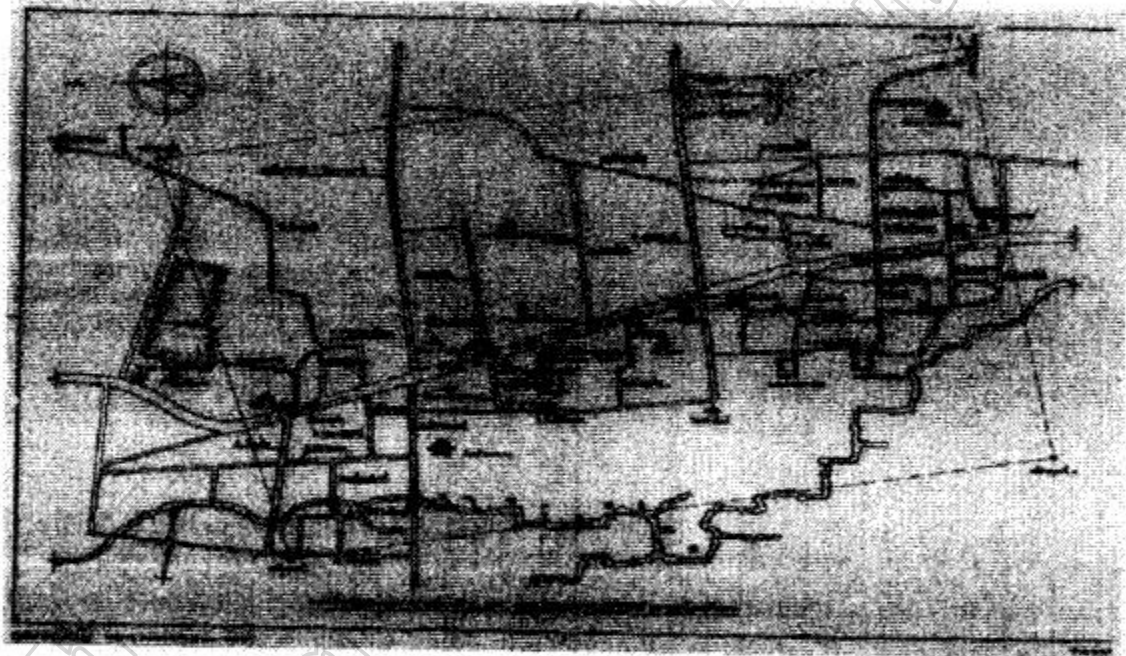
1. **ลักษณะที่ตั้ง** สุขาภิบาลบ้านกรวด ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งสุขาภิบาลบ้านกรวด กิ่งอำเภอบ้านกรวด
อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ประกาศ ณ วันที่ 10 ธันวาคม 2499 โดยการยกฐานะท้องถิ่น
บางส่วนของตำบลบ้านกรวด และบางส่วนของตำบลปราสาท กิ่งอำเภอบ้านกรวด อำเภอบ้าน
กรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ขึ้นเป็นสุขาภิบาล เรียกชื่อว่า “สุขาภิบาลบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์”
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 74 ตอนที่ 4 ลงวันที่ 7 มกราคม 2500 มีพื้นที่ความ
รับผิดชอบ จำนวน 2.94 ตารางกิโลเมตร และได้ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล (ชั้น 7) เมื่อวันที่
25 พฤษภาคม 2542 ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ซึ่ง
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก. ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 โดยได้รับการ
ถ่ายโอนอำนาจตาม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เทศบาลตำบลบ้านกรวด มีสำนักงานเทศบาลตั้งอยู่เลขที่ 172

หมู่ที่ 3 ตำบลปราสาท อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ติดทางหลวงหมายเลข 2075 (สายบุรีรัมย์ - ละหานทราย) ระยะห่างจากตัวจังหวัดบุรีรัมย์ประมาณ 66 กิโลเมตร จำนวนพื้นที่เทศบาลมีพื้นที่จำนวน 2.94 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,837.50 ไร่

2. อาณาเขต เทศบาลมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	จดเขต เทศบาลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	จดเขต เทศบาลตำบลปราสาท อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศใต้	จดเขต เทศบาลตลาคมนิคมปราสาท อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันตก	จดเขต เทศบาลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพแสดงอาณาเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด

เขตการปกครองเทศบาลตำบลบ้านกรวดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 ชุมชน คือ

1. ชุมชนหมู่ 1 ปราสาท
2. ชุมชนปราสาททอง
3. ชุมชนกำนันเริ่ม
4. ชุมชนโลกปราสาท
5. ชุมชนศาลตานวง
6. ชุมชนบูราราชกูร์ร่วมจิต
7. ชุมชนพิทักษ์มवलชน

8. ชุมชนกาญจนภิเษก
9. ชุมชนศาลเจ้าพ่อหลักเมือง
10. ชุมชนห้วยทะมอ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. การคมนาคม การจราจร การคมนาคมขนส่งในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ในปัจจุบันนับว่าสะดวกขึ้นมากเพราะได้มีการพัฒนาถนน ซอยต่าง ๆ ภายในเขตเทศบาล ทำให้การติดต่อระหว่างชุมชนสะดวกขึ้น เทศบาลตำบลบ้านกรวดยังมีทางหลวงแผ่นดินสายบุรีรัมย์ - ละหานทราย (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2075) แบบ 4 ช่องจราจร ตัดผ่านทำให้ติดต่อกับจังหวัดและอำเภอใกล้เคียงได้สะดวก ดังนี้

เทศบาลตำบลบ้านกรวด - อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ระยะทาง 66 กิโลเมตร

เทศบาลตำบลบ้านกรวด - อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ระยะทาง 22 กิโลเมตร

เทศบาลตำบลบ้านกรวด - อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ระยะทาง 33 กิโลเมตร

เทศบาลตำบลบ้านกรวด - อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ระยะทาง 54 กิโลเมตร

2. การประปา ในปัจจุบันระบบประปาในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ดำเนินการโดยการประปาส่วนภูมิภาคละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

3. การไฟฟ้า สำหรับการให้บริการประชาชนด้านการไฟฟ้าในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคประโคนชัย เทศบาลรับผิดชอบในการบำรุงรักษาซ่อมแซมและจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์ เฉพาะอุปกรณ์ไฟฟ้าสาธารณะเพื่อให้แสงสว่างตามถนน ตรอก ซอยในเขตเทศบาล เท่านั้น

4. การสื่อสาร สำนักงานโทรศัพท์บ้านกรวด ตั้งอยู่ในซอยชุมชนสาย ในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวดให้บริการโทรศัพท์แก่ประชาชนในเขตอำเภอบ้านกรวดที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขอำเภอบ้านกรวด ตั้งอยู่ถนนสายบุรีรัมย์ - ละหานทราย ให้บริการไปรษณีย์โทรเลข จำหน่ายไปรษณีย์อากร บริการธนาณัติ ทัศนและตั๋วแลกเงินไปรษณีย์แก่ประชาชนทั่วไประบบกระจายข่าว เทศบาลตำบลบ้านกรวดได้ดำเนินการติดตั้งระบบกระจายเสียงแบบไร้สายไปยังชุมชนต่าง ๆ ในเขตเทศบาลทั้ง 10 ชุมชน รวม 13 จุด เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้กับประชาชนในเขตเทศบาลได้รับทราบ

ด้านเศรษฐกิจ

1. การเกษตรกรรม ลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด มีดังนี้

1.1 การเพาะปลูก ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือการทำนาเป็นหลัก แต่มีบางส่วนประสบกับปัญหาผลผลิตราคาตกต่ำ นอกจากการปลูกข้าวแล้ว ยังมีการปลูกไม้ผลและพืชผักสวนครัวด้วย

1.2 การปลูกสัตว์ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย เช่น สุกร แต่มีเพียงส่วนน้อย ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงไว้เพื่อใช้งานและบริโภคในครัวเรือน อาทิ กระบือ โค เป็ด ไก่

2. การพาณิชย์กรรมและบริการ

2.1 สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม

2.1.1 สถานีบริการน้ำมัน 3 แห่ง

2.1.2 ตลาดสด 1 แห่ง

2.1.3 สถานที่ประกอบการค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ 20 แห่ง

2.2 สถานประกอบการเทศพาณิชย์

2.2.1 โรงฆ่าสัตว์ 1 แห่ง

2.2.2 ร้านค้าเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 8 ห้อง

2.2.3 อาคารพาณิชย์เทศบาล จำนวน 21 ห้อง

2.3 สถานประกอบการด้านบริการ

2.3.1 ธนาคาร 2 แห่ง

2.3.2 สถานที่จำหน่ายอาหาร ตาม พ.ร.บ.สาธารณสุข 30 แห่ง

3. การอุตสาหกรรม การประกอบการอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ส่วนใหญ่แล้วเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก โดยมีโรงสีข้าวขนาดเล็ก จำนวน 3 โรง

4. การท่องเที่ยว เทศบาลตำบลบ้านกรวด เป็นเส้นทางผ่านของบรรดานักท่องเที่ยว เพื่อเที่ยวชมทัศนียภาพบริเวณเตาเผาโบราณ ลานหินตัด เส้นทางช่องโอบกและบริเวณเขื่อนเมฆา โดยผ่านมาท่องเที่ยวประมาณ 2,500 คน/ปี สำหรับแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาล ได้มีการปรับปรุงจุดล่อคนท่องเที่ยวบนพระให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกาย ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลปราสาท อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ด้านสังคม

1. ประชากร ปัจจุบันจำนวนประชากรในเขตเทศบาล มีจำนวนทั้งสิ้น 3,913 คน แยกเป็นชาย 1,940 คน เป็นหญิง 1,973 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 954 ครัวเรือน คิดเป็นความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ 1,318 คนต่อตารางกิโลเมตร

2. ศาสนาและวัฒนธรรม ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวดส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวดมีวัด จำนวน 2 แห่ง ศาลเจ้า 1 แห่ง ในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด มีภาษาถิ่นหลากหลายที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่เป็นภาษาถิ่นอีสาน เขมร ลาว ไทยเบ็ง และภาษาจีนปนอยู่บ้างเล็กน้อย แม้จะใช้ภาษาถิ่นไทยต่างกัน แต่ก็ยังมีประเพณีและวัฒนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเหมือนกับประเพณีท้องถิ่นอื่นๆ ดังนี้

2.1 ประเพณีสงกรานต์ วันที่ 12-13 เมษายน ของทุกปี จัดแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน รดน้ำดำหัว ขอพรจากผู้สูงอายุ

2.2 ประเพณีลอยกระทง วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 จัดงานประเพณีลอยกระทง ประกวดนางนพมาศ ประกวดกระทง

2.3 ประเพณีเครื่องเคลือบพันปี ต้นเดือนเมษายน ของทุกปี ดำเนินการโดยอำเภอบ้านกรวด โดยการจัดประกวดเครื่องเคลือบโบราณ เครื่องเคลือบจำลอง ขบวนแห่เครื่องเคลือบจำลอง ธิดาเครื่องเคลือบ แข่งขันดำข้าว ฯลฯ

3. การศึกษา สถานศึกษาในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด มีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอบ้านกรวด จำนวน 1 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 แห่ง ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจำนวน 1 แห่ง

4. กีฬา นันทนาการ/พักผ่อน

4.1 สนามฟุตบอล จำนวน 3 แห่ง

4.2 สนามบาสเกตบอล จำนวน 4 แห่ง

4.3 สนามตะกร้อ จำนวน 5 แห่ง

4.4 ห้องสมุดประชาชน จำนวน 1 แห่ง

4.5 สนามเด็กเล่น จำนวน 2 แห่ง

5. สาธารณสุข โรงพยาบาลของรัฐบาลในเขตเทศบาล จำนวน 1 แห่ง เตียงคนไข้ จำนวน 30 เตียง

6. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

6.1 สถิติเพลิงไหม้ในรอบปี (1 ม.ค. - 31 ธ.ค. 2549) จำนวน - ครั้ง

6.2 ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุเพลิงไหม้ในรอบปีที่ผ่านมา คิดเป็นผู้เสียชีวิต - คน บาดเจ็บ - คน ทรัพย์สินมูลค่า - บาท

6.3 รถยนต์ดับเพลิง จำนวน 1 คัน รถยนต์บรรทุกน้ำ จำนวน 2 คัน

6.4 เครื่องดับเพลิงชนิดหาลาม จำนวน - เครื่อง

6.5 พนักงานดับเพลิง จำนวน 4 คน

6.6 พนักงานวิทยุ จำนวน 1 คน

6.7 อาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 154 คน

6.8 การฝึกซ้อมบรรเทาสาธารณภัย ปีที่ผ่านมา จำนวน 18 ครั้ง

ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

1. แหล่งน้ำ

1.1 อ่างเก็บน้ำทำนบพระ เป็นแหล่งน้ำที่อยู่ในเขตเทศบาล ประชาชนจะใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค ปัจจุบันเทศบาลได้ดำเนินการขุดลอกใหม่และก่อสร้างศาลากลางน้ำพร้อมปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์โดยรอบ เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในพื้นที่

1.2 ลำห้วยทะมอ เป็นลำน้ำที่ไหลผ่านเขตเทศบาล ประชาชนจะใช้เพื่อการเกษตรในช่วงฤดูฝน แต่ในฤดูแล้งจะประสบปัญหาน้ำแห้ง ไม่สามารถใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรได้

2. ขยะมูลฝอย

2.1 ประมาณขยะ 2 ตัน/วัน

2.2 รถยนต์ที่ใช้จัดเก็บขยะ รวม 3 คัน แยกเป็น

2.3 ขยะที่เก็บขนได้ จำนวน 2 ตัน/วัน

2.4 ขยะที่กำจัดได้ จำนวน 1 ตัน/วัน กำจัดขยะโดยวิธีกองบนพื้นแล้วเผา

2.5 ที่ดินสำหรับกำจัดขยะที่กำลังใช้ จำนวน 100 ไร่ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 9 ตำบล

ปราสาท อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ด้านการเมืองการบริหาร

โครงสร้างและอัตรากำลังในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านกรวด ประกอบด้วยองค์กรดังนี้

1. ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือสภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้ง จำนวน 12 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

2. ฝ่ายบริหาร หรือคณะเทศมนตรี ประกอบด้วยนายกเทศมนตรี 1 คน และรองนายกเทศมนตรี 2 คน คณะเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ควบคุมรับผิดชอบในการบริหารงานเทศบาลตามกฎหมาย โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้าเทศบาลตำบลบ้านกรวด แบ่งส่วนการบริหารออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

2.1. สำนักปลัดเทศบาล ประกอบด้วย

งานธุรการ

งานทะเบียนราษฎร

งานการเจ้าหน้าที่

งานแผนงานและงบประมาณ

งานสภาพเทศบาล

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.2. กองคลัง ประกอบด้วย

งานการเงินและบัญชี

งานผลประโยชน์

งานพัสดุและทรัพย์สิน

2.3. กองช่าง ประกอบด้วย

งานก่อสร้างและบำรุงรักษา

งานสถานที่และติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะ

งานสำรวจและออกแบบ

2.4. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

งานรักษาความสะอาด

งานสุขาภิบาลอนามัยและสิ่งแวดล้อม

งานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

2.5. กองการศึกษา ประกอบด้วย

งานธุรการ

งานส่งเสริมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและกิจการศาสนา

งานกิจกรรมเด็กและเยาวชน กีฬาและนันทนาการ

2.6. กองสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย

งานสังคมสงเคราะห์

งานพัฒนาชุมชน

ตาราง 2 อัตรากำลังพนักงานเทศบาลและลูกจ้าง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550

กอง / ฝ่าย	จำนวนพนักงานเทศบาล ระดับ								จำนวนพนักงานวิสามัญและ ลูกจ้าง			รวม	หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	6	7	8	พนักงาน วิสามัญ	ลูกจ้าง ประจำ	พนักงาน จ้าง		
1. สำนักปลัด	-	1	2	3	-	1	-	-	-	1	11	19	
2. กองคลัง	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	3	5	
3. กองช่าง	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3	6	
4. กองสาธารณสุขฯ	-	-	-	-	2	-	-	-	-	6	7	15	
5. กองการศึกษา	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	6	8	
6. กองสวัสดิการสังคม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
รวม	-	1	4	3	5	3	-	-	-	7	28	50	

สรุปอัตรากำลังพนักงานเทศบาลและลูกจ้าง ดังนี้

พนักงานเทศบาลสามัญ จำนวน 15 คน

ลูกจ้างประจำ จำนวน 7 คน

ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 31 คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน 53 คน

บทบาท/การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองและการบริหาร

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด มีความสนใจในกิจกรรมทางการเมืองพอสมควร โดยในการเลือกตั้งครั้งล่าสุด (เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2547) ได้แบ่งเขตเลือกตั้งเป็น 2 เขต เขตละ 2 หน่วยเลือกตั้ง โดยมีผลการเลือกตั้ง ดังแสดงในตาราง 3-4 ดังนี้

ตาราง 3 ข้อมูลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

รายการ	นายกเทศมนตรี	
	จำนวน	ร้อยละ
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	2,896 คน	100
ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	2,049 คน	70.75
บัตรเป็นคะแนน	1,975 ใบ	96.39
บัตรไม่ลงคะแนน	16 ใบ	0.78
บัตรเสีย	58 ใบ	2.83

ตาราง 4 ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล

รายการ	เขตเลือกตั้งที่ 1		เขตเลือกตั้งที่ 2	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	1,514 คน	100	1,382 คน	100
ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	1,060 คน	70.01	988 คน	71.49
บัตรเป็นคะแนน	978 ใบ	92.26	951 ใบ	96.25
บัตรไม่ลงคะแนน	6 ใบ	0.57	8 ใบ	0.81
บัตรเสีย	76 ใบ	7.17	29 ใบ	2.94

สรุปยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

1. วิสัยทัศน์การพัฒนา

“เป็นสังคมที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีความสุข”

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

2.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

2.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม ความมั่นคงของมนุษย์ และความเข้มแข็งของชุมชน

2.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสาธารณสุข

2.6 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจการเยาวชน

2.7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเมือง การบริหารและการบริการประชาชน

3. นโยบายการพัฒนาของผู้บริหารเทศบาล

3.1 ด้านการพัฒนาทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจควบคุมการใช้ที่ดินและการก่อสร้างให้เป็นไปตามผังเมืองรวม เร่งรัดการก่อสร้างปรับปรุงถนน ครอบ ซอย ให้มีสภาพดี มั่นคงแข็งแรงและได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เน้นการก่อสร้างเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นสำคัญ พร้อมกับการวางระบบระบายน้ำให้มีประสิทธิภาพทั่วถึง ปรับปรุงและขยายอาณาเขตไฟฟ้าสาธารณะให้ทั่วถึง ปรับปรุงและจัดวางในเขตเมือง ตลอดจนระบบสาธารณสุขประเภทอื่น ๆ

3.2 ด้านการพัฒนาและการจัดการสิ่งแวดล้อม

3.2.1 ปรับปรุงและพัฒนาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเสริมสร้างจิตสำนึกและอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเทศบาล

3.2.2 ควบคุม กำกับดูแลเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานระบบจัดการขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลการบำบัดน้ำเสียและมลภาวะอื่นๆ ตามหลักวิชาการอย่างจริงจัง ไม่ให้ก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อชุมชนและท้องถิ่น

3.2.3 พัฒนาและเสริมสร้างสภาพภูมิทัศน์ในเขตเทศบาลร่มรื่น สวยงาม น่าอยู่อาศัย เน้นการก่อสร้างปรับปรุงสวนหย่อม สวนสาธารณะ ให้เหมาะสมเพียงพอ

3.3 ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพการค้าและการเพิ่มพูนรายได้ เน้นการรวมกลุ่มอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น เชื่อมโยงเครือข่ายและการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

3.4 ด้านสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมสนับสนุนบทบาทขององค์กรชุมชนเสริมสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชน ครอบครัว ชุมชนและสังคมให้มีศักยภาพร่วมคิด ร่วมทำร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหาของตนเองอย่างเป็นระบบและจริงจัง พัฒนาศักยภาพและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น จัดให้มีสวัสดิการและสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้ยากจนและด้อยโอกาสให้มีสถานภาพที่เหมาะสมแก่การดำรงชีวิตในสังคมและเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

3.5 ด้านการศึกษาวัฒนธรรมประเพณี พัฒนาปรับปรุงคุณภาพมาตรฐาน

การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาล ทั้งในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา วิชาการ สุขภาพอนามัย คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในทุกระดับ ปรับปรุงอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องมือ เครื่องใช้ของสถานศึกษาพัฒนาและขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ปฏิรูปการเรียนรู้และการศึกษาตามแนวการศึกษาแห่งชาติ ทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนและสังคมเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่และเจริญงอกงามควรคู่สังคมไทยต่อไป

3.6 ด้านการสาธารณสุขและการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชน พัฒนา ประสิทธิภาพและขีดความสามารถ และขยายบริการด้านสาธารณสุขการแพทย์ และการพัฒนา สุขภาพอนามัย การส่งเสริมสุขภาพ และการควบคุมป้องกันโรคติดต่ออย่างเป็นระบบ ใน ขณะเดียวกันจะส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของ ประชาชน ตามแนวทางการพัฒนาระบบสาธารณสุขมูลฐาน ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและ แก้ไขปัญหาโรคติดต่อที่สำคัญ ตลอดจนปัญหาสุขภาพเพศศึกษาอย่างจริงจัง

3.7 ด้านการเมืองการบริหาร

3.7.1. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในด้านการบริหารงานท้องถิ่น ตลอดจนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มี รากฐานมาจากครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นและสังคม

3.7.2. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงาน การปฏิบัติงานของเทศบาลให้มี ประสิทธิภาพ สามารถอำนวยความสะดวกและการบริการแก่ประชาชนอย่างมีจิตสำนึก แท้จริง ทั้งในด้านบุคลากร สถานที่ และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานสร้างความ โปร่งใสในการปฏิบัติงาน ให้ประชาชนได้รับข่าวสารที่ถูกต้องสามารถตรวจสอบได้ในทุก กระบวนการ

3.7.3. พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรเทศบาลในทุกๆด้าน เพื่อ รองรับการกระจายอำนาจ การถ่ายโอนภารกิจและประมาณให้ท้องถิ่นตามนโยบายแห่งรัฐ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยต่างๆที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่ออ้างอิงในการศึกษา ได้ดังนี้

จรัสศักดิ์ สีใจเจริญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน พบว่า โครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงการพื้นฐาน รองลงมาเป็นการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่น ๆ โดยจะไม่มีส่วนร่วมในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะมากที่สุด รองลงมาได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรม

การเข้าไปมีส่วนร่วมจะเข้าร่วมโดยสมัครใจมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน ส่วนรูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้นจะเข้าร่วมโดยผ่านตัวแทน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในหมู่บ้าน รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เข้าไปมีส่วนร่วม มีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และจะทำให้การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะเป็นวิธีหนึ่งในการควบคุมการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล สาเหตุของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เพราะมีตัวแทนอยู่แล้ว นอกจากนี้ไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงปัจจัยด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีน้อย ไม่เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่น ตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ยศวดี นนทรี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีความสัมพันธ์ในเชิงผกผันกับระดับความเป็นชุมชนเมืองของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โดยประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับความเป็นชุมชนเมืองต่ำ จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าประชาชนที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับความเป็นชุมชนเมืองปานกลางในแต่ละพื้นที่ พบว่า ไม่แตกต่างกันส่วนใหญ่แล้วประชาชนจะให้ความสนใจต่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ภายหลังจากการเลือกตั้งประชาชนจะขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นในด้านอื่น ๆ อาทิเช่น การให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ การเข้าร่วมฟังการประชุม การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และการติดตามและตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของการศึกษาของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า การกล่อมเกลாதองการเมืองและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในทุกพื้นที่ โดยพบข้อสังเกตว่าถ้าชุมชนมีการพัฒนาไปสู่ความเป็นเมืองมากขึ้น จำนวนปัจจัย สถานภาพส่วนบุคคล และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่นั้นก็จะมีมากขึ้น

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับน้อย ประชาชนให้ความสนใจน้อย ประชาชนไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควรซึ่งอาจทำให้การแก้ไขปัญหาลocal ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์นวนสุ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชน พร้อมทั้งพัฒนาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยทำการศึกษาจากประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป โดยทำการสุ่มประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัล จำนวน 3,000 คน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนยังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลือกตั้งและการปกครองท้องถิ่นไม่มากนัก แต่ถึงแม้จะมีความรู้ไม่มากนัก ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะประชาชนส่วนใหญ่มองว่า การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล มีประโยชน์ต่อประชาชน ชุมชน และประเทศชาติ และแม้ว่าประชาชนกว่าครึ่งเห็นว่า การให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งการให้บริการของพนักงานท้องถิ่นควรจะได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังเห็นว่า สมาชิกสภาและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตนได้มีส่วนเลือกเข้ามาบริหารนั้นทำให้ตนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สะดวกสบายมากขึ้นในหลาย ๆ ด้าน และการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า ประชาชนยังมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นไม่มากนัก เพราะประชาชนส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมเฉพาะการไปเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น บทบาทด้านการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลยังอยู่ในระดับต่ำ อันเนื่องมาจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

ชัยพร เจียมตน (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับมาก คือ การเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นมีฐานะยากจน ต้องหารายได้เลี้ยงชีวิตตนเองและครอบครัว ประชาชนในท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ นักการเมืองต้องมีจริยธรรม มีความพร้อมที่จะเป็นตัวแทนของประชาชน ผู้บริหารพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพมั่นคงมีรายได้เพิ่มขึ้น

มหาชาติ เสริมใหม่ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.9 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 47.7 อายุระหว่าง 29 – 39 ปี ร้อยละ 33.2 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา และ ปวช. ร้อยละ 35.5 อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานจ้างของรัฐ/ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 35.5 และมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวนมาก ร้อยละ 66.7

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น การใช้สิทธิเลือกตั้งเทศบาลอยู่ในระดับมาก การวางแผนพัฒนาเทศบาล และการตัดสินใจและตรวจสอบเทศบาลการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง

สำเริง รักหาวันนะ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยราช อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเมือง การเลือกตั้งของเทศบาล และด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากผลการศึกษาวิจัยที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองของประชาชนโดยทั่วไปยังอยู่ในระดับต่ำ ประชาชนในท้องถิ่นยังมีความต้องการที่จะให้พัฒนาท้องถิ่นควบคู่กับการพัฒนาด้านการเมือง ที่สำคัญต้องมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ร่วมแสดงความคิดเห็น และหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ทางด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คาดว่าจะสามารถนำระดับความคิดเห็นของประชาชนมาช่วยในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 2,896 คน (คณะกรรมการออกเสียงประชามติ อำเภอบ้านกรวด พ.ศ. 2550)

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาด ของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดเขตเลือกตั้งเป็นชั้นภูมิ แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างแสดงในตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เขตเลือกตั้ง	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
เขตเลือกตั้งที่ 1	1,514	183
เขตเลือกตั้งที่ 2	1,382	168
รวม	2,896	351

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ไม่เคย ประกอบด้วย

1. คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในด้านการเมืองการเลือกตั้งของเทศบาล
2. คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล
3. คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล

เทศบาล

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถามงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถามของงานวิจัยฉบับนี้

2.2 ศึกษาเทคนิค และวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบสร้างมาตรวัดที่สอดคล้องกับเทคนิคการวัดของลิเกิร์ต โดยใช้หลักการวัดค่ารวมและประเมินลักษณะจากค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighting Mean Score)

2.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย กรอบความคิดของการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

2.4 ร่างแบบสอบถามไปเสนออาจารย์ผู้ควบคุมภาคนิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำแก้ไขจากอาจารย์ผู้ควบคุมภาคนิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ ที่ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ได้แก่

2.5.1 นายพิสิทธิ์ บุญมาก ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

2.5.2 นายทรัพย์ไพศาล จันทร์สระบัว อาจารย์ประจำศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

2.5.3 นายสัญญา นวลอ่อน ปลัดเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญกลับไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมภาคนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง เพื่อนำไปแก้ไข

2.7 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

2.8 นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9761 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย ถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านกรวด เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเองจากแบบสอบถามจำนวน 351 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 351 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

2. ให้ค่าคะแนนตามเกณฑ์ระดับปฏิบัติการแต่ละฉบับ โดยมีเกณฑ์น้ำหนักคะแนน ดังนี้

6 คะแนน	หมายถึง	มีส่วนร่วม มากที่สุด
5 คะแนน	หมายถึง	การมีส่วนร่วม มาก
4 คะแนน	หมายถึง	การมีส่วนร่วม ปานกลาง
3 คะแนน	หมายถึง	การมีส่วนร่วม น้อย
2 คะแนน	หมายถึง	การมีส่วนร่วม น้อยที่สุด
1 คะแนน	หมายถึง	ไม่เคยมีส่วนร่วม

3. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และเสนอข้อมูลในรูปของตารางแสดงจำนวนร้อยละ

5. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ แล้ววิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) แล้วแปลผลตามเกณฑ์ตัดสินการวิเคราะห์ ดังนี้

(กานดา พูนลาภทวิ. 2530 : 79 ; ช้างถึงใน สำเร็จ รักษาวัฒนธรรม. 2551 : 70)

ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.51 - 6.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม น้อยที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม ไม่เคย

6. ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบที่เข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

- N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม
 \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสถิติทำการวิเคราะห์ข้อมูล และจำแนกผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	170	48.4
หญิง	181	51.6
รวม	351	100
อายุ		
18 – 28 ปี	13	3.7
29 – 39 ปี	307	87.5
40 – 50 ปี	16	4.5
51- 61 ปี	15	4.3
62 ปีขึ้นไป	0	0
รวม	351	100
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	302	86
มัธยมศึกษา / ปวช.	21	6
อนุปริญญา / ปวส.	15	4.3
ปริญญาตรีขึ้นไป	13	3.7
รวม	351	100
อาชีพ		
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	6	1.7
พนักงาน / ลูกจ้างเอกชน	9	2.6
อาชีพส่วนตัว / ค้าขาย	14	4
นักเรียน / นักศึกษา	8	2.3
เกษตรกร	314	89.4
รวม	351	100

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 351 คน เมื่อจำแนกตามเพศ ปรากฏว่าเป็นเพศชาย จำนวน 170 คน (ร้อยละ 48.4) และเป็นเพศหญิง จำนวน 181 คน (ร้อยละ 51.6)

จำแนกตามอายุ ปรากฏว่า ช่วงอายุ 29-39 ปี มีจำนวนมากที่สุด ซึ่งมีจำนวน 307 คน (ร้อยละ 87.5) รองลงมาคือ ช่วงอายุ 40-50 ปี จำนวน 16 คน (ร้อยละ 4.6) และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มอายุ 18-28 ปี ขึ้นไป จำนวน 13 คน (ร้อยละ 3.7)

จำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏว่า ระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด ซึ่งมีจำนวน 302 คน (ร้อยละ 86.0) รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา / ปวช. จำนวน 21 คน (ร้อยละ 6.0) และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 13 คน (ร้อยละ 3.7)

จำแนกตามอาชีพ ปรากฏว่า อาชีพเกษตรกร มีจำนวนมากที่สุด ซึ่งมีจำนวน 314 คน (ร้อยละ 89.5) รองลงมาคือ อาชีพส่วนตัวค้าขาย จำนวน 14 คน (ร้อยละ 4.0) และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 1.7)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏดังตาราง 7-10 ดังนี้

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด โดยภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการเมืองการเลือกตั้งเทศบาล	4.71	.84	มาก
ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล	4.60	.93	มาก
ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล	4.57	1.01	มาก
รวมเฉลี่ย	4.62	0.91	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับเฉลี่ยจากสูงมาหาลาดังนี้ ด้านการเมืองการเลือกตั้งของเทศบาล ($\bar{X} = 4.71$) ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล ($\bar{X} = 4.60$) และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ($\bar{X} = 4.57$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ด้านการเมืองการเลือกตั้งของเทศบาล

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการเมืองการเลือกตั้งของเทศบาล			
1. ท่านมีส่วนไปเลือกตั้ง นายกเทศมนตรี หรือสมาชิกเทศบาล ทุกครั้ง เพียงใด	5.57	.88	มากที่สุด
2. ท่านร่วมพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวหรือกับคน อื่น ๆ เกี่ยวกับการเมืองการเลือกตั้ง เพียงใด	4.76	.85	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมเป็นสมาชิก หรือร่วมงานกับพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมืองท้องถิ่น เพียงใด	4.28	.96	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนในการหาเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพียงใด	4.66	1.09	มาก
5. ท่านมีส่วนกับการสนับสนุน ช่วยเหลือด้านอื่น ๆ เช่นการ บริจาคเงิน บริจาคสิ่งของ ให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือกลุ่ม การเมือง เพียงใด	4.65	1.15	มาก
6. ท่านเคยแนะนำหรือส่งเสริมให้ผู้อื่นลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภา , เป็นนายกเทศมนตรี เพียงใด	4.54	1.05	มาก
7. ท่านมีส่วนหรือเคยคิดว่าจะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา เทศบาล ,นายกเทศมนตรี เพียงใด	4.55	1.09	มาก
8. ท่านร่วมฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพียงใด	4.56	1.12	มาก
9. ท่านมีส่วนร่วมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งของเทศบาล เพียงใด	5.40	1.10	มาก
10. ท่านสนใจติดตามการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี หรือสมาชิก สภาเทศบาล เพียงใด	4.73	.86	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
11. ท่านมีส่วนชักชวนสมาชิกในครอบครัวและบุคคลอื่น ๆ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพียงใด	4.48	.97	ปานกลาง
12. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในการเลือกตั้งของ เทศบาล เพียงใด	4.74	1.07	มาก
13. ท่านเคยได้ติดตามดูการนับคะแนนผลการเลือกตั้งของเทศบาล เพียงใด	4.57	1.07	มาก
14. ท่านมีส่วนร่วมกับนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อแสดงความคิดเห็นเสนอแนะ ร้องเรียน หรือขอให้การช่วยเหลือด้านอื่น ๆ เพียงใด	4.58	1.07	มาก
15. ท่านพิจารณาผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือกลุ่มของผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนการลงคะแนนเลือกตั้ง เพียงใด	4.59	1.12	มาก
รวมเฉลี่ย	4.71	.84	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการเมืองการเลือกตั้งของเทศบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อ 3 และ 11 อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 1 ท่านมีส่วนไปเลือกตั้งนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกเทศบาลทุกครั้ง เพียงใด ($\bar{X} = 5.57$) รองลงมาคือข้อ 9 ท่านมีส่วนร่วมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งของเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 5.40$) และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ 3 ท่านมีส่วนร่วมเป็นสมาชิก หรือร่วมงานกับพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองท้องถิ่น เพียงใด ($\bar{X} = 4.28$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล			
1. ท่านมีส่วนร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนา เทศบาล เช่น แผนพัฒนาประจำปี แผนพัฒนาสามปี เพียงใด	4.60	1.09	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชน เช่น ถนนในหมู่บ้าน ขุดลอกคู คลอง ร่องน้ำ แหล่งน้ำ เพียงใด	4.50	1.08	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้าน หรือกลุ่มอาชีพอื่น ๆ เพียงใด	4.57	1.14	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดทำแผนงานด้านสาธารณสุขโลก เช่น ถนน ท่อระบายน้ำ ไฟฟ้า ประปา และอื่น ๆ เพียงใด	4.58	1.12	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนพัฒนาด้านการศึกษา เช่น ทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษา และอื่น ๆ เพียงใด	5.30	1.20	มาก
6. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนและจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี เช่น งานลอยกระทง งานแห่เทียนเข้าพรรษา งานสงกรานต์ และ งานกีฬา เพียงใด	4.62	1.01	มาก
7. ท่านมีส่วนร่วมเสนอโครงการ หรือของบประมาณจากเทศบาล เพื่อนำไปใช้ทำประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับชุมชน เพียงใด	4.26	1.11	ปานกลาง
8. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาล ในการไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพียงใด	4.60	1.21	มาก
9. ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติงานงานหรือกิจกรรมกับเทศบาลในฐานะสมาชิกกลุ่มองค์กร กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มแม่บ้าน เพียงใด	4.58	1.22	มาก
10. ท่านมีส่วนร่วม ช่วยเหลือกิจการของเทศบาล เช่น สมาชิกอปพร., อาสาสมัครตำรวจชุมชน , อสม. เพียงใด	4.44	1.15	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	4.60	0.93	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 2.7 และ 10 อยู่ในระดับปานกลางนอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนพัฒนาด้านการศึกษา เช่น ทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษา และอื่น ๆ เพียงใด ($\bar{X} = 5.30$) รองลงมาคือ ข้อ 6 ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนและจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณี เช่น งานลอยกระทง งานแห่เทียนเข้าพรรษา งานสงกรานต์ และ งานกีฬา เพียงใด ($\bar{X} = 4.62$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 7 ท่านมีส่วนร่วมเสนอโครงการ หรือของบประมาณจากเทศบาล เพื่อนำไปใช้ทำประ โยชน์ต่าง ๆ ให้กับชุมชน เพียงใด ($\bar{X} = 4.26$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของ
ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล			
1. ท่านมีส่วนร่วมประชุมเพื่อเสนอความต้องการของชุมชนต่อเทศบาล เพียงใด	4.56	1.19	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมฟังการประชุมของสภาเทศบาล เพียงใด	4.44	1.17	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมประชุมในเวทีประชาคมของเทศบาลเพียงใด	5.30	1.24	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมแสดงประชาพิจารณ์ หรือเสนอความคิดเห็นต่อโครงการต่าง ๆ เช่น การก่อสร้างอาคารที่ทำการหลังใหม่ หรือโครงการที่สำคัญอื่น ๆ เพียงใด	4.66	1.06	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาล จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพียงใด	4.25	1.11	ปานกลาง
6. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ ตรวจสอบงานจ้างเหมาตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล เพียงใด	4.58	1.25	มาก
7. ท่านเคยใช้สิทธิยื่นขอให้เทศบาลเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เช่น คำสั่ง ประกาศ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงาน เพียงใด	4.57	1.28	ปานกลาง
8. ท่านได้เคยร้องเรียน ตรวจสอบพฤติกรรม การทำงานของพนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาล เพียงใด	4.44	1.19	ปานกลาง
9. ท่านได้เคยวิพากษ์วิจารณ์ ท้วงติง หรือคัดค้านการบริหารงานของเทศบาล เพียงใด	4.48	1.23	ปานกลาง
10. ท่านได้เคยร่วมตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าใน การดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล เพียงใด	4.42	1.23	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	4.57	1.01	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 1, 3, 4 และ 6

อยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 3 ท่านมีส่วนร่วมประชุมในเวทีประชาคมของเทศบาลเพียงใด ($\bar{X} = 5.30$) รองลงมาคือข้อ 4 ท่านมีส่วนร่วมแสดงประชาพิจารณ์ หรือเสนอความคิดเห็นต่อโครงการต่าง ๆ เช่น การก่อสร้างอาคารที่ทำการหลังใหม่ หรือโครงการที่สำคัญอื่น ๆ เพียงใด ($\bar{X} = 4.66$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาล จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพียงใด ($\bar{X} = 4.25$)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด
อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ คังตาราง 11

ตาราง 11 ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1	ให้มีการจัดระเบียบของชุมชนด้านความสงบเรียบร้อยและการจราจร	21	30.8
2	ให้ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ความสะอาด และการกำจัดขยะมูลฝอย	16	23.53
3	ให้มีการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และเบี่ยงชีพคนชราอย่างทั่วถึง	12	17.65
4	ให้มีการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชน	11	16.18
5	ให้เพิ่มระบบการบริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน	8	11.76
	รวม	68	100

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม พบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุด ข้อที่ 1 ให้มีการจัดระเบียบของชุมชนด้านความสงบเรียบร้อยและการจราจรจำนวน 21 คน (ร้อยละ 30.87) รองลงมาคือข้อที่ 2 ให้ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ความสะอาด และการกำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 16 คน (ร้อยละ 23.53) และข้อที่ 3 ให้มีการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และเบี่ยงชีพคนชราอย่างทั่วถึง จำนวน 12 คน (ร้อยละ 17.65)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในด้านการเมืองการเลือกตั้งเทศบาล การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล และการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 3,864 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการกำหนดขนาดตามตารางเครชชี และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดเขตเลือกตั้งเป็นชั้นภูมิ และจำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิกำหนดให้เป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรในชั้นภูมินั้น ๆ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำ

แบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.9761

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ด้วยตนเอง จำนวน 351 ฉบับ แล้วเก็บแบบสอบถามคืนมาได้ จำนวน 351 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกการมีส่วนร่วมรายด้าน ด้านการเมืองการเลือกตั้งของเทศบาล ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล อยู่ในระดับมาก ทุกด้านเช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

2.1 ให้มีการจัดระเบียบของชุมชนด้านความสงบเรียบร้อยและการจราจร

2.2 ให้ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ความสะอาด และการกำจัดขยะมูลฝอย

2.3 ให้มีการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และเบี่ยงชีพรคนชราอย่างทั่วถึง

อภิปรายผล

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ต่อแนวทางที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้น และเป็นข้อมูลให้เทศบาลตำบลบ้านกรวด นำไปวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปราย ดังนี้

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น พบว่า โดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมที่เทศบาลจัดขึ้นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ คงเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารงานมาก รวมทั้งความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของเทศบาลที่จะให้สิทธิประโยชน์หรือให้โอกาสแก่ประชาชนเพื่อที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับทางเทศบาล เนื่องจากในปัจจุบันเทศบาลตำบลบ้านกรวด ได้กำหนดกิจกรรมและการดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน ชุมชน และเทศบาล อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับในปัจจุบันสภาพพื้นที่ของอำเภอบ้านกรวด ซึ่งเป็นที่ตั้งของเทศบาลตำบลบ้านกรวด มีการพัฒนา มีความเจริญมากขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม และ ด้านการเมือง จึงทำให้ประชาชนมีความสนใจ มีความตื่นตัวในทางการเมืองการปกครองมากขึ้น จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยพร เข็มมคน (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับมาก แต่การศึกษาวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มหาชาติ เสริมใหม่ (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สำเร็จ รักษาวัณณะ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย จากความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยราช นั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ สภาพทางสังคม ทาง เศรษฐกิจ และพื้นฐานของประชาชนในเขตเทศบาลทั้งสองแห่งดังกล่าว มีความแตกต่างกัน

2. เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการเมืองการเลือกตั้งของเทศบาล การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล และการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ซึ่งจะแยกอภิปรายผลแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการเมืองการเลือกตั้งของเทศบาลนั้น จากข้อค้นพบ ซึ่งมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ให้ความสนใจด้านการเมืองการเลือกตั้งดีพอสมควร ทั้งนี้ เป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจและตื่นตัวทางด้านการเมืองมากขึ้นกว่าเดิม อาจเนื่องจากในปัจจุบัน ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้รับฟัง ข่าวสารทางด้านการเมือง ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น จากสื่อสารมวลชน ได้แก่วิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ เป็นประจำ โดยเฉพาะเกี่ยวกับด้านการเลือกตั้ง ประชาชนจะให้ความสนใจมาก เพราะประชาชนถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องเลือกตั้ง ประกอบกับเทศบาลตำบลบ้านกรวด ได้มีการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งมากขึ้น ทางด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งก็มีการแข่งขันกันมากขึ้น จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการเมืองการเลือกตั้งของเทศบาลตำบลบ้านกรวด อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มหาชาติ เสริมใหม่ (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งเทศบาลอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยพร เขียมคน (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ รักษาวัฒนะ (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองการเลือกตั้งของประชาชน อยู่ในระดับน้อย

2.2 เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากประชาชนได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาชุมชน และต้องการให้ชุมชนมีความเจริญ จึงให้ความสนใจในด้านการพัฒนามาก ประกอบกับ เทศบาลตำบลบ้านกรวด ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ให้โอกาสประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางด้านการพัฒนา ร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชน รวมทั้งได้จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการวางแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลบ้านกรวด อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี 2545 ของ อบต. ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ในระดับน้อย และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มหาชาติ เสริมใหม่ (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลตำบลบ้านกรวด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด มีความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่น และมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น ทั้งมีส่วนร่วมทั้งกิจกรรมการติดต่อ ประสานงาน และการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลตำบลบ้านกรวด จัดขึ้น จึงทำให้ประชาชนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ด้วยตนเองโดยตรงหรือผ่านตัวแทนของชุมชนหรือสมาชิกสภาเทศบาล และทางเทศบาลตำบลบ้านกรวด ได้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ผลการปฏิบัติงาน และแผนงาน โครงการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอย่างค่อนเนื่อง จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลตำบลบ้านกรวด อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ ไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของ มหาชาติ เสริมใหม่ (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ด้านการตัดสินใจและตรวจสอบเทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ รักษาวิวัฒนะ (2551 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหัวราช จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหัวราช ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ และความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด พบว่า ให้มีการจัดระเบียบของชุมชนด้านความสงบเรียบร้อยและการจราจร มีจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้ เป็นเพราะในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลบ้านกรวด มีความเจริญมากขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชน มีประชากรและยานพาหนะมากขึ้น จึงมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและการจราจร ข้อเสนอแนะรองลงมาคือ ให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ความสะอาด และการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน ซึ่งมีสภาพปัญหาจากความเจริญขึ้นและการขยายตัวของชุมชนเช่นกัน ซึ่งในการแก้ไขปัญหาทั้งสองข้อดังกล่าวนี้ เทศบาลตำบลบ้านกรวดต้องประสานงานและ

ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและคนในชุมชนทั้งประชาชนทั่วไปและประชาชนที่เป็นกลุ่ม อาสาสมัครต่าง ๆ และข้อเสนอแนะในลำดับต่อมาคือ ให้มีการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และเบี่ยงชีพรายอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากยังมีเด็กและเยาวชนอีกจำนวนมากที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษาเล่าเรียน และขาดโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจากการศึกษาภาค บังคับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานและการเสริมสร้างการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับ มาก อย่างต่อเนื่อง และเพิ่มขึ้นจนถึงระดับมากที่สุดผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. เทศบาลตำบลบ้านกรวด ต้องมีการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาช่องทางการเข้า ไปมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เป็น ไปตามกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่เน้นการเรื่องมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการของ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เทศบาลตำบลบ้านกรวด ได้ทราบปัญหาและความ ต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น จะได้พัฒนาเทศบาลได้ตรงความต้องการของประชาชนอย่าง แท้จริง การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ หรือตามกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการทำงานของเทศบาลว่ากำลัง ทำอะไร อย่างไร แล้วจะเกิดประโยชน์หรือผลกระทบอย่างไรกับประชาชน ทั้งนี้ประชาชนจะได้ เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา เสนอแนะข้อคิดเห็น ร่วมตรวจสอบการทำงานของเทศบาล และเพื่อให้เกิดความโปร่งใส เกิดความเชื่อมั่นเทศบาลมากขึ้น

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นให้กับประชาชน ด้วยการ ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการพัฒนา โดยไม่เพียงแต่มุ่งพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐาน แต่ควรมี การกำหนดแผนงานและจัดสรรงบประมาณพัฒนาคุณภาพชีวิต เสริมสร้างองค์ความรู้ และปลูก จิตสำนึกของประชาชนหรือของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองของเทศบาล

3. ปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยศึกษาจากผลการวิจัย หรือข้อที่ค้นพบจากงานศึกษาวิจัยนี้ จากข้อคำถาม หรือด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับที่ต่ำ โดยนำไปวางแผนพัฒนา ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้น และให้มี การรณรงค์ทางสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายโฆษณา ให้ประชาชนเห็นถึง

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านการเมืองการเลือกตั้ง ด้านการวางแผนพัฒนา ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน และความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น โดยดำเนินมาตรการเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
2. ควรมีการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานหรือการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านกรวด และเทศบาลอื่น ๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550, มกราคม 19) ข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ออนไลน์). แหล่งที่มา. <http://www.thailocaladmin.go.th>; ปรับปรุงครั้งล่าสุดเมื่อ 18 มกราคม 2550.
- กระมล ทองธรรมชาติ และ เขาวนระ ไตรมาส. (2545). **วิวัฒนาการของระบอบรัฐธรรมนูญไทย จากอดีตถึงปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- คณิน บุญสุวรรณ. (2547). **คู่มือการใช้สิทธิของประชาชน**. กรุงเทพฯ : ตลาดนัดอิเล็กทรอนิกส์.
- คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดบุรีรัมย์. (2547,12 ธันวาคม). **ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดบุรีรัมย์ เรื่อง ผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี, บุรีรัมย์**.
- จักษ์ พันธุ์เพชร. (2545). **การเมืองและการปกครองไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มายด์พับลิชซิ่ง.
- จรัสศักดิ์ สีใจเจริญ. (2543). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ อบต. : กรณีศึกษา อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน**. งานศึกษาวิจัยอิสระ รม. (สาขาการเมืองการปกครอง) : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยพร เจียมคน. (2548). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ รศ.ม. (การเมืองการปกครอง) : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2544). **สิทธิเสรีภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**. กรุงเทพฯ : อรุณสภา.
- พีระสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และ ศุภวัฒน์กร วงศ์นวนสุ. (2549). **ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2543). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**. รัฐศาสตร์, 48(9) 1-18
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (ออนไลน์)**. แหล่งที่มา : <http://www.library.cmu.ac.th>
- ไพโรจน์ พลเพชร และ ชลัท ประเทืองวัฒนา. (2546). **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชาพิจารณ์**. กรุงเทพฯ : สุรวงศ์.

- มหาชาติ เสริมใหม่. (2549). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล
เมืองบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- มานิตย์ จุมปา. (2547). คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- ขสวดี นนทรี. (2544). การศึกษาเปรียบเทียบมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต.
(สาขาการเมืองการปกครอง) : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2541). การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.
พรินติ้งเฮ้าส์.
- (2547). แนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(พ.ศ. 2540) และรัฐธรรมนูญฉบับสำคัญ. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2546). เอกสารการเสนอชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : น้ำกิ้ง.
- สภาร่างรัฐธรรมนูญ. (2550). ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับลงประชามติ. กรุงเทพฯ
สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. (2544). การเมืองแนวความคิดและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : เสมารธรรม.
- สัมพันธ์ เดชะอริก และคนอื่น ๆ. (2546). อบต. เทศบาล อบจ. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำเริง รักษาวัฒน์. (2551). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล
ตำบลห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา / สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ :
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, (2547).
- สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านกรวด. (2550). แผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านกรวด ปี 2550. บุรีรัมย์
: สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านกรวด.
- อนุก เหล่าธรรมทัศน์. (2545 ก). ประชาธิปไตยท้องถิ่น. นนทบุรี : มิติใหม่.
- (2545 ข). วิสัยทัศน์การปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนการกระจายอำนาจ.
พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : ไททรรศน์.

- อมร รักษาศักดิ์. (2543). ประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : การ์นด์.
 ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร (2548). รัฐศาสตร์ สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่พิมพ์
 00/2548
- อำนาจ อยู่สาโก. (2549). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง
 วิทยานิพนธ์ รม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมคิด เกศไพฑูรย์. (2547). กฎหมายปกครองท้องถิ่น พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ :
 คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา
- วรภรณ์ บุตรพรหม. (2547). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะของ
 เทศบาลตำบลแวง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขา
 สังคมศาสตร์ เพื่อการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- พยนต์ เข็มสำอางค์. (2542). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์และ
 สังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สำนักงานเลขาธิการสภา
 ผู้แทนราษฎร. (2547) สำนักพิมพ์ กรุงเทพฯ :
- สภาร่างรัฐธรรมนูญ. (2550). ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับลงประชามติ. กรุงเทพฯ
 อำเภอบ้านกรวด. (2550, 15 มกราคม). ประกาศอำเภอบ้านกรวด เรื่อง การแต่งตั้ง
 คณะอนุกรรมการออกเสียงประชามติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ที่ ศท ๐๕๔๕.๑๑/ว ๖๑๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสัญญา นวลอ่อน

ด้วย นายชนพล กุลเพชรโชติ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คະเนวัน เป็นที่ปรึกษาภาคนิพนธ์หลัก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คีย์ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๖๑๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณทรัพย์ไพศาล จันทร์สระบัว

ด้วย นายชนพล กุลเพชรโชติ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคินพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน เป็นที่ปรึกษาภาคินพนธ์หลัก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๖๑๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณพิสิทธิ์ บุญมาก

ด้วย นายชนพล กุลเพชร โชติ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน ตะเนวัน เป็นที่ปรึกษาภาคนิพนธ์หลัก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทีบ ตะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๖๑๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จิระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลสตึก

ด้วย นายชนพล กุลเพชรโชติ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน เป็นประธานกรรมการควบคุมการศึกษา ค้นคว้า ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายชนพล กุลเพชรโชติ ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ สะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คีอ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ค.

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๖๑๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลบ้านกรวด

ด้วย นายชนพล กุลเพชร โชติ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์
เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด
จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน ตะเนวัน เป็นประธานกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์ โดย
การนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย
ดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและ
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คို့ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ง.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน

ในเขตเทศบาลตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อทำภาคานิพนธ์ของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. ข้อมูลที่ได้ จะนำไปใช้ประกอบการศึกษา ในเชิงวิชาการ ไม่มีผลกระทบในแง่ลบแก่ท่านผู้ให้ข้อมูล จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้คำตอบในแบบสอบถามฉบับนี้ด้วยความ เป็นจริงทุกประการ และครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยจักขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดจงทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

1. () ชาย 2. () หญิง

2. อายุ

1. () 18 - 28 ปี 2. () 29 - 39 ปี
3. () 40 - 50 ปี 4. () 51 - 61 ปี
5. () 62 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. () ประถมศึกษา 2. () มัธยมศึกษา / ปวช.
3. () อนุปริญญา / ปวศ. 4. () ปริญญาตรีขึ้นไป

4. อาชีพ

1. () รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ 2. () พนักงานจ้าง / ลูกจ้างเอกชน
3. () อาชีพส่วนตัว / ค้าขาย 4. () นักเรียน / นักศึกษา
5. () เกษตรกร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

นายชนพล กุลเพชรโชติ

ผู้วิจัย

ภาคผนวก จ.

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
B01	134.9333	1398.4782	.9016	.9749	.9749
B02	135.5000	1408.8103	.7964	.9753	.9753
B03	136.4333	1398.5989	.7152	.9755	.9755
B04	136.7333	1373.6506	.6813	.9758	.9758
B05	136.8000	1373.3379	.7174	.9756	.9756
B06	136.7000	1386.9069	.7026	.9755	.9755
B07	136.7000	1417.5966	.4747	.9765	.9765
B08	135.8333	1384.6264	.7810	.9752	.9752
B09	134.9333	1390.3402	.8843	.9749	.9749
B10	134.9667	1441.4126	.3823	.9766	.9766
B11	135.2000	1446.5103	.3305	.9767	.9767
B12	135.4000	1392.7310	.7455	.9753	.9753
B13	135.5667	1414.2540	.6943	.9756	.9756
B14	136.5667	1441.5644	.3318	.9769	.9769
B15	135.6000	1424.5241	.6521	.9758	.9758
B16	135.6333	1401.8954	.7068	.9755	.9755
B17	135.5333	1443.6368	.4652	.9763	.9763
B18	135.8000	1418.3034	.6139	.9758	.9758
B19	135.7667	1407.4954	.7463	.9754	.9754
B20	135.3000	1364.4241	.9417	.9744	.9744
B21	135.4333	1401.0816	.7476	.9753	.9753
B22	136.0333	1379.4816	.7828	.9752	.9752
B23	135.7333	1374.6161	.7990	.9751	.9751
B24	135.7333	1375.6506	.8884	.9747	.9747
B25	136.5667	1372.0471	.8179	.9750	.9750
B26	135.9667	1369.6195	.8540	.9748	.9748
B27	136.0667	1383.3057	.7912	.9751	.9751
B28	135.3667	1358.9989	.8893	.9746	.9746
B29	136.0667	1354.6851	.9206	.9745	.9745
B30	135.9667	1404.9299	.6286	.9758	.9758
B31	136.0333	1396.3782	.6771	.9756	.9756
B32	136.3333	1362.5747	.8608	.9748	.9748
B33	136.8000	1382.0966	.7989	.9751	.9751
B34	136.1667	1366.3506	.8277	.9749	.9749
B35	136.4333	1369.7713	.8327	.9749	.9749

N of cases = 30.0 N of Items = 35

Alpha = .9761

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายธนพล กุลเพชร โชติ
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 29 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 3 ซอย กำนันเริ่ม ถนน เริ่มบำรุง ตำบลปราสาท อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ 31180
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ธุรกิจส่วนตัว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	เลขที่ 01 หมู่ที่ 03 ถนนเริ่มบำรุง ซอยกำนันเริ่ม ตำบลปราสาท อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ 31180
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2530-2536 ประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2536-2538 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2538-2540 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2541-2544 ปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วท.บ.) สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์